

Solvency and Financial Condition Report 2018

Onderlinge Waarborgmaatschappij CZ groep Zorgverzekeraar U.A.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Inleiding.....	4
Samenvatting.....	4
A Activiteiten en prestaties.....	7
A.1 Activiteiten.....	7
A.1.1 Profiel en juridische structuur van de onderneming.....	7
A.1.2 Strategie en doelstellingen.....	9
A.1.3 Externe ontwikkelingen.....	10
A.2 Verzekeringstechnisch resultaat ziektekostenverzekering.....	12
A.3 Prestaties op het gebied van beleggingen.....	13
A.4 Prestaties op overig gebied.....	13
A.5 Overige informatie.....	13
B Bestuurssysteem.....	14
B.1 Algemene informatie over het bestuurssysteem.....	14
B.1.1 Organisatiestructuur.....	14
B.1.2 Bestuur en beleidsbepaling.....	15
B.1.3 Toezicht en klankbordfunctie.....	17
B.1.4 Beloningsbeleid.....	18
B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten.....	21
B.3 Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit.....	21
B.3.1 Inleiding.....	21
B.3.2 Beschrijving van het risicomanagementsysteem.....	22
B.4 Intern controlesysteem.....	24
B.4.1 Intern controlesysteem CZ groep.....	24
B.4.2 Compliance.....	25
B.5 Interne audit functie.....	27
B.6 Actuariële functie.....	28
B.7 Uitbesteding.....	29
B.8 Overige informatie.....	30
C Risicoprofiel.....	31
C.1 Verzekeringstechnisch risico.....	31
C.2 Marktrisico.....	31
C.3 Kredietrisico.....	32
C.4 Liquiditeitsrisico.....	32
C.5 Operationeel risico.....	33
C.6 Overig materieel risico.....	33

C.6.1	Overige risico categorieën	33
C.6.2	Dynamische materiële risico's	34
C.7	Overige informatie	36
C.7.1	Risicoconcentraties	36
C.7.2	Risicoafhankelijkheden.....	37
C.7.3	Risicogevoeligheden	37
D	Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden.....	38
D.1	Activa.....	40
D.2	Technische voorzieningen	43
D.2.1	Algemeen	43
D.2.2	Schadevoorziening	44
D.2.3	Premievoorziening.....	44
D.2.4	Risicomarge.....	45
D.2.5	Onzekerheden door de werking van het risicovereveningssysteem	45
D.2.6	Macrona calculatie	45
D.2.7	Onzekerheden ten aanzien van de kosten van de basisverzekering	45
D.2.8	Mitigering van de onzekerheden door het risicovereveningssysteem	46
D.2.9	Overige mitigering van onzekerheden.....	46
D.2.10	Verloop van jaarrekening naar Solvency II.....	47
D.3	Overige schulden	47
D.4	Alternatieve waarderingmethoden	50
D.5	Overige informatie	50
E	Kapitaalbeheer.....	51
E.1	Eigen vermogen.....	51
E.1.1	Kapitaalbeheer	51
E.1.2	Vermogenspositie	52
E.2	Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste	54
E.3	Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste.....	55
E.4	Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model	55
E.5	Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en het solvabiliteitskapitaalvereiste	55
E.6	Overige informatie	55
Bijlage A	OWM CZ groep Zorgverzekeraar U.A. (enkelvoudig).....	56
Bijlage B	OWM CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A.....	59
Bijlage C	Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.	62
Bijlage D	OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V.	65
Bijlage E	OHRA Zorgverzekeringen N.V.	68

Inleiding

Een van de onderdelen van het toezichtraamwerk onder Solvency II betreft de jaarlijkse publicatie van Solvency II informatie via het rapport over de solvabiliteit en financiële positie (SFCR). In dit rapport geeft CZ groep informatie over:

- haar werkzaamheden en resultaten;
- de wijze waarop CZ groep haar organisatie heeft ingericht;
- haar risicoprofiel;
- de waarderingsgrondslagen die CZ groep toepast voor het opstellen van haar balans en inzicht in haar kapitaalbeleid.

Deze SFCR is opgesteld volgens de structuur en vereisten zoals uitgewerkt in de gedelegeerde verordening (EU) 2015/35.

CZ groep maakt gebruik van de mogelijkheid voor de rapportage van een 'single' SFCR rapport. In dit rapport vindt u informatie over CZ groep. Daar waar relevant is in de bijlagen informatie uiteengezet op het niveau van de verschillende solo verzekeringsentiteiten die onderdeel uitmaken van CZ groep.

De toelichtingen in dit rapport worden cijfermatig onderbouwd aan de hand van de openbaar te maken kwantitatieve rapportagestaten (QRT's) die als bijlage op de website van CZ groep zijn gepubliceerd.

De SFCR is een publicatie naast het jaarverslag (ook een publieke rapportage). Deels overlappen deze twee documenten, waardoor bepaalde informatie uit dit rapport tevens in het jaarverslag is terug te vinden.

Tenzij anders vermeld, worden alle bedragen in dit SFCR rapport in duizenden euro's gepresenteerd.

Samenvatting

A. Activiteiten en prestaties

Als zorgverzekeraar zet CZ groep zich in voor betere, betaalbare en toegankelijke zorg in Nederland. Wij maken ons hard voor een solidair zorgstelsel en zijn niet gericht op het maken van winst. In 2018 zijn bijna 3,7 miljoen mensen bij CZ groep verzekerd.

De kernactiviteit van CZ groep is het uitvoeren van de basisverzekering. Dit is de verplichte verzekering tegen ziektekosten. Daarnaast bieden we aanvullende verzekeringen en hebben we specifieke producten voor werkgevers, zoals collectieve zorgverzekeringen en dienstverlening voor het vergroten van de gezondheid en duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

CZ groep is een onderlinge waarborgmaatschappij. Dit betekent dat we eventuele positieve resultaten gebruiken om de premie voor onze verzekerden zo stabiel mogelijk te houden en om onze noodzakelijke reserves op peil te houden.

Onder CZ groep verstaan we alle entiteiten die behoren tot de economische en organisatorische eenheid. Hieronder vallen verschillende rechtspersonen, waaronder twee onderlinge waarborgmaatschappijen waarin alle werkzaamheden voor ziektekostenverzekeringen zijn ondergebracht. Onderlinge Waarborgmaatschappij CZ groep Zorgverzekeraar U.A. is als hoofd van de groep aangemerkt. Vanuit hier vindt de volledige beleidsvorming en organisatorische aansturing plaats. Medio 2018 heeft er een naamswijziging plaatsgevonden van 'Delta Lloyd Zorgverzekering N.V.' naar 'Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.' als gevolg van de overname van Delta Lloyd groep door NN Group N.V. In 2018 zijn daarnaast twee stichtingen geliquideerd: Stichting CZ Lourdes en Stichting CZ Onroerende Zaken.

Vooruitblik 2025

De zorgverzekeringsmarkt is volop in beweging en ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. CZ groep wil snel kunnen inspelen op de veranderende wereld. Daarom hebben we in 2018 hard gewerkt aan een herijking van onze strategie: 'CZ 2025'. Deze nieuwe strategie hebben we in lijn gebracht met externe ontwikkelingen zoals digitalisering en data science, de druk op solidariteit in de samenleving, verschuivingen in de zorgketen, demografische ontwikkelingen, decentralisatie in zorg en ontwikkelingen op het gebied van zorginkoop. In het najaar hebben we onze vernieuwde strategie vastgesteld en vanaf 2019 voeren we 'CZ 2025' in.

Resultaten

In 2018 groeide onze omzet naar 10.030 miljoen euro (2017: 9.348 miljoen euro). Op onze verzekeringen realiseren we een positief resultaat van 155 miljoen euro (2017: -173 miljoen euro). Dit resultaat bestaat voornamelijk uit een plus op de basisverzekering van 123 miljoen euro (2017: -172 miljoen euro) en een plus op de aanvullende verzekering van 32 miljoen euro (2017: -0,2 miljoen euro). Onze beleggingen genereerden in 2018 een negatief resultaat van 17 miljoen euro (in 2017 34 miljoen euro). Ons financieel resultaat voor 2018 komt in totaal positief uit op 140 miljoen euro (2017: -140 miljoen euro).

B Bestuurssysteem

Voor een zorgvuldige bedrijfsvoering en een transparant en efficiënt toezicht op het bestuur hanteert CZ groep het model van de structuurvennootschap. CZ groep heeft een Raad van Commissarissen (RvC) en een Raad van Bestuur (RvB). Daarnaast heeft CZ groep, omdat het een onderlinge waarborgmaatschappij is, een Ledenraad. De RvB bestuurt de rechtspersonen en heeft de dagelijkse leiding. Hij legt hierover en over de gevoerde strategie en het risicomangement verantwoording af. De RvC benoemt de RvB, houdt toezicht op de RvB en de algemene bedrijfsvoering en adviseert de RvB. De Ledenraad heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van RvB en RvC, met vastgelegde taken en bevoegdheden.

Besluiten worden genomen na overleg met en consultatie van het Concern Management Team (CMT). Dit CMT bestaat, naast de secretaris van de RvB, uit de directeuren van de verschillende divisies binnen CZ en het hoofd Governance, Risk & Compliance (GRC). Binnen CZ groep bestaan verschillende specifieke (advies) commissies die de RvB, RvC en het CMT bijstaan om te komen tot een zorgvuldige besluitvorming.

In 2018 heeft geen verschuiving of herbenoeming plaatsgevonden binnen de RvB. Wel heeft bestuursvoorzitter de heer drs. W.A. van der Meeren in augustus 2018 te kennen gegeven medio 2019 zijn functie neer te leggen. De zoektocht naar zijn opvolger heeft de RvC in een vroeg stadium in kunnen zetten met het ontwikkelen van een profiel. De RvC heeft in zijn vergadering van 22 maart 2019, na goedkeuring van DNB te hebben verkregen, Joep de Groot benoemd als nieuwe bestuursvoorzitter. Hij volgt vanaf 1 mei 2019 de heer drs. W.A. van der Meeren op.

CZ groep waarborgt een zorgvuldige besturing door de beheersing conform het 'Three Lines of Defense'-model in te richten.

C Risicoprofiel

CZ groep hanteert de risicotipe-indeling die wordt voorgeschreven door Solvency II. Dit omvat de volgende risico's:

- verzekeringstechnisch risico
- marktrisico
- tegenpartijkredietrisico
- liquiditeitsrisico
- operationeel risico

Daarnaast is een aantal overige risicocategorieën van belang voor CZ groep, zoals het strategisch risico en het risico op wijzigingen in wet- en regelgeving. Aanvullend wordt ieder kwartaal binnen CZ groep een risicorapportage opgesteld met daarin actuele risico's die op ieder moment geïdentificeerd kunnen worden en die een tijdelijk karakter hebben.

D Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Solvency II hanteert als basisprincipe dat activa en passiva gewaardeerd worden conform op actieve markten genoteerde marktprijzen voor diezelfde (of soortgelijke) activa en passiva (economische waarde). Dit principe wijkt op sommige plaatsen af van de methodiek die CZ groep toepast voor de waardering in de jaarrekening. Het gevolg hiervan is dat het eigen vermogen onder Solvency II grondslagen 108 miljoen euro lager is dan het eigen vermogen onder jaarrekeninggrondslagen (BW 2 titel 9) (2017: 99 miljoen euro lager).

E Kapitaalbeheer

CZ groep is een onderlinge waarborgmaatschappij die haar zorgverzekeringsactiviteiten uitvoert ten behoeve van haar leden. Dat betekent dat het beheer van het eigen vermogen moet passen bij de belangen van haar leden. Het eigen vermogen van CZ groep wordt gebruikt om de strategische doelstellingen te kunnen realiseren en om de risico's die daarbij horen voldoende af te kunnen dekken. Een eventueel solvabiliteitsoverschot vloeit via premiedemping terug naar de leden en een tekort wordt via premieopslagen aangevuld. De beleggingsportefeuille van CZ groep draagt met een beperkt risicoprofiel bij aan het laag houden van de premie op lange termijn.

Kapitaalsturing vindt plaats via het kapitaalbeleid, waarin een streefsolvabiliteit is gedefinieerd. Dit kapitaalbeleid is nader uitgewerkt in de ORSA. Per ultimo 2018 bedraagt de ondergrens van de streefsolvabiliteit minimaal 120% van de vereiste solvabiliteit. Met deze ondergrens verwacht CZ groep de grotere en meer waarschijnlijke risico's te kunnen opvangen.

De groepssolvabiliteit is bepaald conform methode 1 (consolidatie). Het eigen vermogen van CZ groep onder Solvency II grondslagen per ultimo 2018 bedraagt 2.425 miljoen euro (2017: 2.294 miljoen euro). Het eigen vermogen van CZ groep is van tier 1- kwaliteit.

CZ groep maakt gebruik van het Solvency II-standaardmodel voor de bepaling van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR). De SCR bedraagt per ultimo 2018 1.539 miljoen euro (2017: 1.540 miljoen euro). Bij de berekening van de SCR zijn geen vereenvoudigde berekeningen toegepast. Ook maakt CZ groep geen gebruik van de volatiliteitsaanpassing en matchingopslag. Het minimumkapitaalvereiste (MCR) bedraagt per ultimo 2018 624 miljoen euro (2017: 611 miljoen euro).

Per ultimo 2018 bedraagt de SCR ratio voor CZ groep 157% (2017: 149%).

A Activiteiten en prestaties

In dit hoofdstuk worden de activiteiten en prestaties van CZ groep toegelicht. De activiteiten staan beschreven in paragraaf A.1. De prestaties op het gebied van ziektekostenverzekering, zowel kwalitatief als kwantitatief, worden toegelicht in paragraaf A.2. De prestaties op het gebied van beleggingen volgen in paragraaf A.3. Tot slot wordt in paragrafen A.4 en A.5 verder ingegaan op overige relevante prestaties.

A.1 Activiteiten

A.1.1 Profiel en juridische structuur van de onderneming

Als zorgverzekeraar zet CZ groep zich in voor betere, betaalbare en toegankelijke zorg in Nederland. Wij maken ons hard voor een solidair zorgstelsel en zijn niet gericht op het maken van winst. In 2018 zijn bijna 3,7 miljoen mensen bij CZ groep verzekerd.

De kernactiviteit van CZ groep is het uitvoeren van de basisverzekering. Dit is de verplichte verzekering tegen ziektekosten. Daarnaast bieden we aanvullende verzekeringen en hebben we specifieke producten voor werkgevers, zoals collectieve zorgverzekeringen en dienstverlening voor het vergroten van de gezondheid en duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

CZ groep is een onderlinge waarborgmaatschappij. Dit betekent dat we eventuele positieve resultaten gebruiken om de premie voor onze verzekerden zo stabiel mogelijk te houden en om onze noodzakelijke reserves op peil te houden.

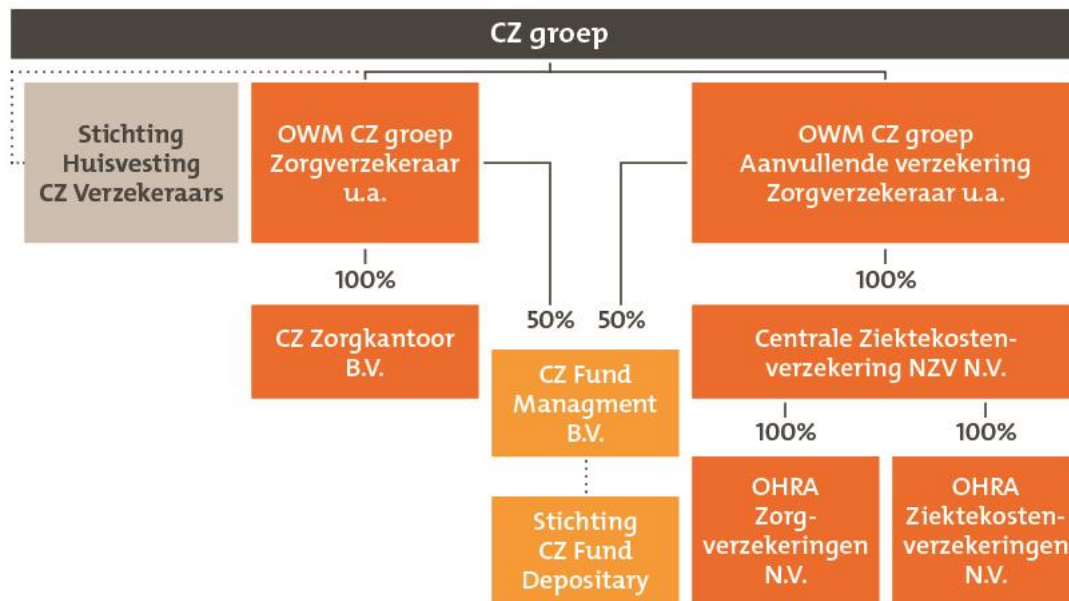
Het Nederlandse zorgstelsel is gebaseerd op de driehoek verzekerde, zorgaanbieder en zorgverzekeraar. De overheid bepaalt de inhoud van de basisverzekering en legt jaarlijks de belangrijkste kaders vast: welke zorg vergoed wordt, hoeveel deze zorg in totaal mag kosten, hoe hoog het verplichte eigen risico is en wat de eigen bijdrage is voor bepaalde soorten zorg. CZ groep voert binnen deze kaders de basisverzekering uit.

Doordat wij voor veel verzekerden tegelijk inkopen, kunnen wij ons hard maken voor goede, betaalbare en toegankelijke zorg. In onze gesprekken met zorgverleners komen thema's aan de orde als het centraal stellen van de patiënt, het maken van goede afspraken tussen zorgverleners onderling, kwaliteit en doelmatigheid. CZ groep levert toegevoegde waarde aan verzekerden door hen te begeleiden en wegwijs te maken in zorg en door hun belangen in ons zorginkoopbeleid mee te nemen. Doordat wij overzicht hebben over het gehele zorgdomein en inzicht hebben in de kwaliteit van zorg kunnen wij onze verzekerden goed informeren en hen zo optimaal mogelijk in staat stellen keuzes te maken in hun zorgproces. Zo komen zij goed beslagen ten ijs bij hun zorgverlener(s).

Naast de merken CZ en CZdirect (dit merk kreeg in het najaar de nieuwe naam Just) is CZ groep de risicodragers van de basisverzekeringen en aanvullende verzekeringen van de labels Nationale- Nederlanden en OHRA. Ons totale marktaandeel in 2018 is 21 procent. De zorgverzekeringen van Nationale-Nederlanden en OHRA worden door NN Group N.V. gedistribueerd.

Groepsverhoudingen

Onder CZ groep verstaan we alle entiteiten die behoren tot de economische en organisatorische eenheid. Hieronder vallen verschillende rechtspersonen, waaronder twee onderlinge waarborgmaatschappijen waarin alle werkzaamheden voor ziektekostenverzekeringen zijn ondergebracht. Onderlinge Waarborgmaatschappij CZ groep Zorgverzekeraar U.A. is als hoofd van de groep aangemerkt. Vanuit hier vindt de volledige beleidsvorming en organisatorische aansturing plaats. Medio 2018 heeft er een naamswijziging plaatsgevonden van 'Delta Lloyd Zorgverzekering N.V.' naar 'Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.' als gevolg van de overname van Delta Lloyd groep door NN Group N.V. In 2018 zijn daarnaast twee stichtingen geliquideerd: Stichting CZ Lourdes en Stichting CZ Onroerende Zaken.

Figuur 1 Juridische structuur van CZ groep

Tot CZ groep behoren de volgende juridische entiteiten met per entiteit een omschrijving van de activiteiten van die entiteit:

- De Onderlinge Waarborgmaatschappij CZ groep Zorgverzekeraar U.A. is een verzekeraar voor ziektekosten, die de wettelijk verplichte verzekering voortvloeiend uit de Zorgverzekeringswet uitvoert.
- De Onderlinge Waarborgmaatschappij CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A. is een verzekeraar voor ziektekosten, die zorg draagt voor voorzieningen die niet tot het wettelijke verstrekkingenpakket van de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg behoren.
- Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V. is een verzekeraar voor ziektekosten, die de wettelijk verplichte verzekering voortvloeiend uit de Zorgverzekeringswet uitvoert en tevens aanvullende ziektekostenverzekeringen voert.
- OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V. is een verzekeraar voor ziektekosten, die de wettelijk verplichte verzekering voortvloeiend uit de Zorgverzekeringswet uitvoert en tevens aanvullende ziektekostenverzekeringen voert.
- OHRA Zorgverzekeringen N.V. is een verzekeraar voor ziektekosten, die de wettelijk verplichte verzekering voortvloeiend uit de Zorgverzekeringswet uitvoert.
- CZ groep is in zes regio's concessiehouder voor de Wet langdurige zorg (Wlz). CZ groep regelt in deze regio's via CZ Zorgkantoor B.V. de Wlz-zorg voor alle inwoners, ongeacht of zij CZ-verzekerde zijn of niet. Het gaat hierbij zowel om zorg in natura als om persoonsgebonden budgetten (pgb's). CZ Zorgkantoor informeert en adviseert klanten over de zorg die nodig is en bemiddelt als een klant een klacht heeft over een zorgverlener.
- CZ Fund Management B.V. is een besloten vennootschap die optreedt als beheerder van het niet onder AFM-toezicht staande besloten fonds voor gemene rekening CZ Beleggingsfonds.

- Stichting CZ Fund Depositary is een stichting die optreedt als bewaarder voor het niet onder AFM-toezicht staande besloten fonds voor gemene rekening CZ Beleggingsfonds in overeenstemming met de fondsvoorwaarden.
- Stichting Huisvesting CZ Verzekeraars is een stichting die het kantoorpand Ringbaan West 236 te Tilburg, in gebruik bij CZ groep, exploiteert.

Toezichthouder

Het financiële toezicht op CZ groep en de zorgverzekeraars binnen de groep wordt uitgevoerd door De Nederlandsche Bank.

De Nederlandsche Bank N.V.
Westeinde 1
1017 ZN Amsterdam

Externe accountant

KPMG Accountants N.V.
Papendorpseweg 83
3528 BJ Utrecht

A.1.2 Strategie en doelstellingen

Missie

Wij helpen de klant de best mogelijke zorg te krijgen tegen een zo stabiel mogelijke premie en sturen gelijktijdig op hogere zorgkwaliteit, kostenbeheersing en beschikbaarheid van zorg. Nu en in de toekomst. Deze missie brengen we in de praktijk voor de maatschappij en al onze klanten.

Visie

CZ groep wil de zorg nu én op lange termijn toegankelijk, goed en betaalbaar houden. Omdat wij als zorgverzekeraar veel zorg inkopen voor onze verzekerden, kunnen we met zorgaanbieders afspraken maken over kostenbeheersing, kwaliteit en innovatie. Daarnaast begeleiden we onze verzekerden bij hun keuze in de juiste zorg.

Kernwaarden

De kernwaarden van CZ groep zijn: verantwoordelijk, daadkrachtig en betekenisvol. Wij zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar houden van goede zorg voor mensen die het nodig hebben, nu en in de toekomst. Daarom nemen wij soms moeilijke beslissingen en wegen we belangen zorgvuldig af.

Wij treden daadkrachtig op bij het realiseren van verbetering in de zorg en bij het begeleiden van onze verzekerden. We willen echt iets betekenen voor onze verzekerden en de Nederlandse maatschappij. Daarom bieden we de vele uitdagingen in de zorg het hoofd en realiseren we merkbare verbeteringen voor onze verzekerden.

Strategie en doelen

CZ groep werkt aan betere toegang tot de zorg, betere kwaliteit van de zorg en betaalbare zorg. Met deze strategie zijn we van waarde voor onze verzekerden en voor de Nederlandse maatschappij. Onze strategie moet leiden tot een stijging van de kwaliteit van de zorg, en dat zorg voor iedereen beschikbaar blijft in de toekomst. Als zorgverzekeraar proberen we de zorgkosten te beheersen, zodat ze minder hard stijgen. Daarnaast besteden we aandacht aan het gezond houden van mensen.

Onze doelen

We vertalen onze strategie in zes strategische doelen:

1. De klant helpen de beste zorg in brede zin te krijgen
2. Waarborgen van service en gemak in contacten met CZ groep
3. De best mogelijke zorg realiseren
4. Draagvlak creëren voor de regisseursrol
5. Sturen op een stabiele concurrerende premie
6. Sturen op een gezonde financiële positie

Vooruitblik 2025

De zorgverzekeringsmarkt is volop in beweging en ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. CZ groep wil snel kunnen inspelen op de veranderende wereld. Daarom hebben we in 2018 hard gewerkt aan een herijking van onze strategie: 'CZ 2025'. Deze nieuwe strategie hebben we in lijn gebracht met externe ontwikkelingen zoals digitalisering en data science, de druk op solidariteit in de samenleving, verschuivingen in de zorgketen, demografische ontwikkelingen, decentralisatie in zorg en ontwikkelingen op het gebied van zorginkoop.

In het najaar van 2018 hebben we onze vernieuwde strategie vastgesteld en vanaf 2019 voeren we 'CZ 2025' in. We zetten de komende jaren verder in op digitalisering en innovatie, die in de plaats moeten komen van bestaande processen en methoden en niet erbij. Dat moet, want er is sprake van een fors personeelstekort in de zorg. En zorgkosten die door blijven stijgen. Onder meer innovatie moet daarop een antwoord geven. Voor CZ groep wordt impact de komende jaren de maatstaf in ons beleid. We kiezen voor snelle opschaling van vernieuwende projecten, programma's en diensten die échte impact op zorg en verzekering hebben. Onze basis wordt gevormd door een gezonde organisatie. Wij blijven sturen op een goed, stabiel premiebeleid en werken intern aan duurzame inzetbaarheid. Ten opzichte van vorige jaren varen we nog scherper aan de wind. De uitdagingen in de zorgsector en de technologische ontwikkelingen maken dat verandering en vernieuwing nú moet plaatsvinden. Als organisatie moeten we daarom nú extra scherp te en snelheid bieden om ook in de toekomst waardevol te blijven voor onze klanten, de zorgsector en de Nederlandse samenleving als geheel.

A.1.3 Externe ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben wij veel externe ontwikkelingen gesignaleerd die een grote invloed uitoefenen op onze bedrijfsvoering en strategie. Voorbeelden hiervan zijn de stijging van de zorgkosten, de toename van ongecontracteerde zorg, ontwikkelingen in digitalisering en de ontwikkeling van de klantverwachtingen.

Stijging van zorgkosten

De totale zorgkosten tot en met 2023 nemen naar verwachting toe met ruim 22 miljard euro. Dat is een stijging van ongeveer 33 procent. Daarmee zal de zorgkostenstijging (6,1 procent per jaar) fors hoger zijn dan de economische groei (in 2018: 2,8 procent). Het grootste deel van de zorgbegroting bestaat uit de uitgaven voor de Zorgverzekeringswet (Zvw). In totaal nemen de netto Zvw-uitgaven van 2018 tot 2023 naar verwachting toe met ruim 14 miljard euro. Dat komt neer op 5 procent groei per jaar. De Sociaal-Economische Raad is een onderzoek gestart om de maatschappelijke impact van stijgende zorgkosten te onderzoeken. Op korte tot middellange termijn lijkt het onwaarschijnlijk dat er aanvullend beleid komt om de kostenstijgingen significant af te remmen.

CZ groep gebruikt de zogenaamde 'hoofdpijnenakkoorden' voor MSZ, Huisartsenzorg, GGZ en Wijkverpleging als uitgangspunt bij de inkoop voor 2019. Het uitgangspunt van de akkoorden is dat ze bijdragen aan een beheerste zorgkostenontwikkeling in de komende jaren. Van de andere kant merken we als zorginkoper dat zorgverleners deze akkoorden gebruiken als legitimatie om forse prijs- en volumeverhogingen te vragen. Wij

kunnen het volume beperkt beïnvloeden, maar proberen in de onderhandelingen wel zoveel mogelijk tegendruk te geven op de prijs.

Toename van ongecontracteerde zorg

CZ groep streeft ernaar met zoveel mogelijk zorgaanbieders afspraken te maken over de kwaliteit en kosten van zorg. Met contracten waarborgen wij de zorgplicht die we hebben voor verzekerden en geven we invulling aan onze maatschappelijke opdracht. Helaas komt ongecontracteerde zorg steeds meer voor. Vooral in de GGZ en Wijkverpleging neemt het toe. Dit levert uitdagingen op. Uit onderzoek van VWS binnen Wijkverpleging blijkt dat ongecontracteerde zorgverleners vaak hogere kosten declareren dan de gemiddelde gecontracteerde zorgverlener. Ook leveren zij meer zorg bij dezelfde indicatie. Zonder contract is er echter geen directe controle mogelijk op levering, kwaliteit en kosten van zorg. De vraag is hoe we contractering voor zorgaanbieders belangrijker en aantrekkelijker kunnen maken.

We boeken nog voldoende resultaten met onze zorginkoop. Toch is het nodig om de trend van ongecontracteerde zorg om te buigen. De overheid speelt hierin een rol en zou met beleid de zorgcontractering waardevoller en aantrekkelijker kunnen maken voor zorgaanbieders. Daarnaast is het belangrijk dat zorgverzekeraars zich richten op een meer innovatieve, vraaggestuurde manier van bekostigen. En dat er gedifferentieerd wordt in het inkoopbeleid. Wij ontwikkelen voor de langere termijn (2020-2025) een zorgvisie. Daarin beschrijven we hoe we onze positie in de inkoopmarkt ten minste willen behouden en waar mogelijk kunnen uitbouwen. Innovatie van de zorginkoopfunctie staat daarbij centraal.

Versnelde digitalisering

De digitalisering in de verzekeringssector gaat snel, net zoals in andere branches. De snelheid van de digitale transformatie is de laatste jaren toegenomen en zal naar verwachting alleen nog maar meer toenemen. Dit heeft gevolgen voor onze bedrijfsvoering, onze processen, ons personeel en de omgang met klanten en andere stakeholders. CZ groep speelt krachtig in op de ontwikkelingen om zo waardevol te blijven voor onze klanten. Doordat het tempo van deze ontwikkelingen is verhoogd, schalen wij de komende jaren ook op met de verdere digitalisering van onze processen. Een belangrijke mijlpaal daarin is de geplande invoering van het nieuwe declaratiesysteem, naar verwachting medio 2020.

In het zorgveld worden de mogelijkheden van digitalisering ook zichtbaar. We zien echter dat de ontwikkeling daar langzamer verloopt. Vanuit verschillende kanten wordt er bijvoorbeeld gewerkt aan de ontwikkeling van eHealth. Maar deze toepassingen worden nu nog te weinig en vaak naast bestaande methodes gebruikt. De digitalisering heeft daardoor nog geen verlagend effect op de zorgkosten.

Hogere klantverwachtingen

De digitalisering heeft rechtstreeks invloed op de manier waarop onze klanten zaken met ons doen en op wat ze van ons verwachten. Dat komt onder andere door de ervaringen die klanten bij andere bedrijven opdoen. Chatbot- en messenger-systemen komen op en worden de nieuwe standaard. Daar willen we in meegroeien en het liefst onze verzekerden in kunnen verrassen. Want steeds meer klanten kiezen voor digitale communicatie. Zo neemt het gebruik van de 'Mijn-omgeving' alleen maar toe en groeit het aandeel digitale declaraties. Ook het digitaal contact blijft stijgen, terwijl het aantal bezoeken aan onze balie licht daalt. Met de toename van de keuze voor digitale communicatie groeit ook de klantverwachting. Het is belangrijk dat we goed bereikbaar zijn op alle kanalen, snel en adequaat reageren en meegroeien met online vernieuwingen. Ook online verwachten klanten namelijk een persoonlijke benadering. We spelen hierop in door een roadmap te maken voor de inrichting van het online kanaal, passend bij deze persoonlijke beleving. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat niet iedereen de digitalisering kan bijbenen. We houden nadrukkelijk rekening met hen. Onze servicekantoren, spreekuren en mobiele kantoren zijn een belangrijk onderdeel van onze dienstverlening. En ook de telefoon is en blijft een belangrijke contactmogelijkheid voor persoonlijke service.

A.2 Verzekeringstechnisch resultaat ziektekostenverzekering

De kerntaak van CZ groep draait om zorg. Wij willen voor onze klanten goede en toegankelijke zorg organiseren die betaalbaar is en blijft. Ons financieel beleid is erop gericht om hier de juiste basis voor te bieden. Wij sturen op een bedrijfseconomisch gezonde organisatie met lage organisatiekosten en hebben een behoudende risicohouding om onze financiële prestaties zo stabiel mogelijk te houden.

In 2018 groeide onze omzet naar 10.030 miljoen euro (2017: 9.348 miljoen euro). Op onze verzekeringen realiseren we een positief resultaat van 155 miljoen euro (2017: -173 miljoen euro). Dit resultaat bestaat voornamelijk uit een plus op de basisverzekering van 123 miljoen euro (2017: -172 miljoen euro) en een plus op de aanvullende verzekering van 32 miljoen euro (2017: -0,2 miljoen euro). Onze beleggingen genereerden in 2018 een negatief resultaat van 17 miljoen euro (in 2017 34 miljoen euro). Ons financieel resultaat voor 2018 komt in totaal positief uit op 140 miljoen euro (2017: -140 miljoen euro).

	2018	2017
Premies en bijdragen	10.029.802	9.347.863
Wijziging voorziening voor lopende risico's	178.640	177.527
Toegerekende opbrengst beleggingen	-1.456	1.634
Uitkering ziektekosten	-9.675.904	-9.331.374
Bedrijfskosten	-370.534	-366.488
Overige technische lasten eigen rekening	-5.160	-2.076
Verzekeringstechnisch resultaat	155.388	-172.914
Netto opbrengst uit beleggingen	-16.531	34.137
Interest voorziening RVVZ	-19	-33
Toegerekende beleggingsopbrengsten	1.456	-1.634
Totaal financieel resultaat	140.294	-140.444

Tabel 1 Verkorte opstelling resultaat CZ groep

Premies en bijdragen

In 2018 ontving CZ groep meer premie van verzekerden dan in 2017. Deze stijging is veroorzaakt door een toename van het aantal verzekerden en de hogere premie die wij moesten vragen om de zorgkosten te betalen. Ook de bijdragen van het Rijk namen toe. De gemiddelde premie en bijdragen per verzekerde bedroegen in 2018 2.764 euro (2017: 2.595 euro).

Wijziging voorziening lopende risico's

Jaarlijks dient een voorziening voor lopende risico's gevormd te worden als door het niet-kostendekkend aanbieden van de premie al negatieve resultaten op (collectieve) verzekeringscontracten voor het volgende jaar worden verwacht. Van de voorziening ultimo 2017 ter grootte van 259 miljoen euro is in 2018 via het resultaat 150 miljoen euro onttrokken en 109 miljoen euro vrijgevallen. De toevoeging bedraagt 80 miljoen euro. Per saldo betreft de wijziging een toename van het resultaat. Dit heeft te maken met het geleidelijk kleiner worden van de inzet van de reserves ten behoeve van de premiestelling.

Uitkeringen ziektekosten

De uitkeringen voor ziektekosten namen toe met 3,7%. Per verzekerde is dit bedrag in 2018 2.666 euro (2017: 2.591 euro). Deze stijging heeft te maken met enerzijds een groei van het aantal verzekerden en anderzijds de groei van de zorgkosten in Nederland.

Bedrijfskosten

Onze bedrijfskosten stegen in 2018 met 5 miljoen euro naar 371 miljoen euro (2017: 366 miljoen euro). Dit is met name het gevolg van enerzijds hogere kosten voor oninbare vorderingen in verband met een hoger incassorisico en anderzijds een lagere personeelsinzet.

De volledige opstelling van het resultaat van CZ groep in 2018 inclusief een aanvullende uitleg over posten uit de jaarrekening is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2018 van Onderlinge Waarborgmaatschappij CZ groep Zorgverzekeraar U.A.

A.3 Prestaties op het gebied van beleggingen

De netto verliezen uit beleggingen bedragen op 31 december 2018 17 miljoen euro (2017: 34 miljoen euro). Het rendement op het totaal gemiddeld belegd vermogen bedraagt -0,5% (2017: 1,0%). De lagere resultaten op onze beleggingen zijn het gevolg van een groot negatief resultaat op onze aandelenportefeuille.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Opbrengsten uit beleggingen	29.738	29.680
Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	-4.561	31.167
Niet gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	-34.045	-19.320
Beheerkosten en interest lasten	-7.663	-7.390
Netto opbrengst uit beleggingen	-16.531	34.137

Tabel 2 Beleggingsresultaat CZ groep

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Opbrengst gebouwen en terreinen	3.879	-2.346
Dividenden	8.357	8.859
Interestbaten vastrentende waarden	17.502	23.167
Opbrengsten uit beleggingen	29.738	29.680

Tabel 3 Opbrengsten per beleggingscategorie

CZ groep belegt niet in securitisaties.

A.4 Prestaties op overig gebied

CZ groep heeft geen overige materiële inkomsten en kosten. Voor een beschrijving van de prestaties op het gebied van zorg en overige diensten wordt verwezen naar het jaarverslag van CZ groep 2018, hoofdstuk '4. Realisatie 2018'.

A.5 Overige informatie

Alle relevante informatie is in de voorgaande paragrafen aan de orde gekomen.

B Bestuurssysteem

Dit hoofdstuk beschrijft het bestuurssysteem binnen CZ groep. Paragraaf B.1 geeft algemene informatie over het bestuurssysteem. In paragraaf B.2 wordt beschreven hoe wordt omgegaan met de vereisten met betrekking tot deskundigheid en betrouwbaarheid. Vervolgens wordt in de paragrafen B.3 tot en met B.6 uiteengezet hoe invulling is gegeven aan de sleutelfuncties onder Solvency II. Daarna volgt in paragraaf B.7 een beschrijving van het uitbestedingsbeleid. Tot slot worden alle overige relevante zaken beschreven in paragraaf B.8.

B.1 Algemene informatie over het bestuurssysteem

B.1.1 Organisatiestructuur

Voor een zorgvuldige bedrijfsvoering en een transparant en efficiënt toezicht op het bestuur hanteert CZ groep het model van de structuurvennootschap. We hebben een Raad van Commissarissen (RvC) en een Raad van Bestuur (RvB). Daarnaast heeft de CZ groep, omdat het een onderlinge waarborgmaatschappij is, een Ledenraad.

De RvB bestuurt de rechtspersonen en heeft de dagelijkse leiding. Hij legt hierover en over de gevoerde strategie en het risicomanagement verantwoording af. De RvC benoemt de RvB, houdt toezicht op de RvB en de algemene bedrijfsvoering en adviseert de RvB. De Ledenraad heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van RvB en RvC, met vastgelegde taken en bevoegdheden. Op deze manier hebben verzekeren inbreng binnen CZ groep.

Hieronder wordt de rol van deze organen verder uitgewerkt aan de hand van een opdeling tussen dagelijks bestuur en beleidsbepaling enerzijds en toezicht anderzijds.

Figuur 2 geeft een totaaloverzicht van de organisatiestructuur.

Figuur 2 Organisatiestructuur CZ groep

B.1.2 Bestuur en beleidsbepaling

De RvB is belast met het besturen van de onderneming. Hij is verantwoordelijk voor het behalen van de doelstellingen van CZ groep, de strategie en de resultaten die daaruit voortvloeien. De RvB bestaat uit twee leden. De twee leden van de RvB zijn gezamenlijk en elk afzonderlijk verantwoordelijk voor de besturing van de organisatie (collegiaal bestuur). Ten aanzien van risicobeheer ligt de eindverantwoordelijkheid bij de voorzitter van de RvB.

In 2018 heeft geen verschuiving of herbenoeming plaatsgevonden. Wel heeft bestuursvoorzitter de heer drs. W.A. van der Meeren in augustus 2018 te kennen gegeven medio 2019 zijn functie neer te leggen. De zoektocht naar zijn opvolger heeft de RvC in een vroeg stadium in kunnen zetten met het ontwikkelen van een profiel. De RvC heeft in zijn vergadering van 22 maart 2019, na goedkeuring van DNB te hebben verkregen, Joep de Groot benoemd als nieuwe bestuursvoorzitter. Hij volgt vanaf 1 mei 2019 de heer drs. W.A. van der Meeren op.

Besluiten worden genomen na overleg met en consultatie van het Concern Management Team (CMT). Dit CMT bestaat, naast de secretaris van de RvB en de RvB zelf, uit de directeurs van de divisies binnen CZ groep en het hoofd Governance, Risk & Compliance (GRC).

De RvB zet om te komen tot zorgvuldige besluitvorming specifieke (advies)commissies in:

- De beleggingscommissie adviseert op het gebied van vermogensbeheer.
- Het overleg zorgkostenresultaat adviseert over de zorgkostenontwikkelingen en het effect daarvan op het resultaat.
- Het premieoverleg adviseert over de jaarlijkse premiestelling.
- Het strategieoverleg adviseert over strategische ontwikkelingen en de invulling van de strategie.

Ook het CMT heeft een aantal (advies)commissies:

- De commissie productontwikkeling adviseert over de introductie van nieuwe producten.
- De commissie productonderhoud adviseert over wijzigingen in bestaande producten.
- De stuurgroep Informatie Voorziening (IV) adviseert over het projectportfolio binnen CZ groep.

Alle commissies kennen een multidisciplinaire bezetting en zijn nadrukkelijk ingericht conform het 'Three Lines of Defence'-model (zie hierna). Dat wil zeggen dat de onafhankelijke tweedelijnsfunctie, de afdeling GRC, altijd bij de adviezen van deze commissies betrokken is.

Figuur 3 'Three Lines of Defense-model binnen CZ groep

Binnen het 'Three Lines of Defense'-model wordt van de eerste lijn (de primaire lijnfuncties) verwacht dat zij hun risico's kennen en (aantoonbaar) beheersen. De tweede lijn (vooral GRC) levert daarvoor de structuren en monitort (direct of indirect) het gebruik daarvan. De derde lijn (de Interne Audit Dienst (IAD)) stelt daarbij vast of dit model werkt en leidt tot een effectief aangetoonde beheersing. Dit doet de IAD door o.a. de werking van de beheersmaatregelen te toetsen.

Sleutelfuncties

CZ groep kent de volgende sleutelfuncties:

- leden Raad van Bestuur;
- Concern Compliance Officer (compliancefunctie Solvency II);
- directeur divisie IAD (interne auditfunctie Solvency II);
- hoofd afdeling GRC (riskmanagement en actuariële functie Solvency II);
- woordvoerder / reputatiemanager;
- hoofd Juridische Zaken (JZ);
- Privacy Officer, en
- overige CMT-leden (m.u.v. de secretaris RvB).

Deze sleutelfuncties zijn vastgesteld door een interne procedure waarbij een intern vastgestelde definitie van een sleutelfunctie is gebruikt. De sleutelfuncties binnen CZ groep behelzen dan ook meer functies dan conform Solvency II regelgeving als zodanig is aangemerkt. De gehanteerde definitie binnen CZ groep is:

"Een sleutelfunctie is een functie die binnen de organisatie en voor het nastreven van de strategie van essentieel belang is. Kenmerkend voor een sleutelfunctie is dat de vereiste kennis en kunde over het algemeen schaars is. Voor de organisatie is het niet of nauwelijks mogelijk om binnen afzienbare tijd een functionaris zelf op te leiden. In beginsel is het minimale opleidingsniveau HBO / WO en is ervaring binnen de functie en/of financiële dienstverlening zeer wenselijk dan wel vereist."

Voor de vier Solvency II sleutelfuncties (audit-, actuariële, compliance- en riskmanagementfunctie) binnen CZ groep zijn per functie de invulling en opzet in een charter vastgesteld. Deze charters geven de bijbehorende sleutelfuncties de nodige bevoegdheid, middelen en operationele zelfstandigheid om hun taken te verrichten, te rapporteren en adviezen uit te brengen aan de RvB en RvC. De charters worden jaarlijks vastgesteld. In 2018 hebben er geen belangrijke wijzigingen in de charters plaatsgevonden.

De vier Solvency II sleutelfuncties worden in dit hoofdstuk (waar toepasselijk) nader toegelicht.

B.1.3 Toezicht en klankbordfunctie

Ledenraad

De Ledenraad bestaat uit verzekerden die gezamenlijk ervoor zorgen dat de leden van CZ groep voldoende invloed hebben op het beleid. De Ledenraad heeft verschillende taken en bevoegdheden. Zoals het benoemen van de leden van de RvC, het wijzigen van statuten of het ontbinden van de juridische entiteit, het vaststellen van de jaarrekening en het nemen van besluiten bij juridische fusies. Dit alles op voorstel van RvB of RvC. Daarnaast is de ledenraad een klankbord voor de RvB en geeft hij gevraagd en ongevraagd advies over het beleid. Ook zet de Ledenraad actief onderwerpen op de agenda van hun vergaderingen met de RvB en de RvC.

De samenstelling van de raad past bij de kwaliteit en expertise die CZ groep heeft vastgelegd in zijn bestuurlijke uitgangspunten. Daarnaast is gestreefd naar een evenwichtige vertegenwoordiging van verzekerden. Jaarlijks evalueert de Ledenraad het eigen functioneren en de samenwerking met de RvC en de RvB. Ook beoordeelt hij het individueel functioneren van zijn leden.

De Ledenraad in 2018

Aan de start van 2018 bestond de Ledenraad uit 20 personen. In de loop van het jaar is één lid voor beëindiging van zijn zittingstermijn vrijwillig vertrokken en verliet een ander lid de raad nadat de maximale zittingstermijn was verstreken. Per 31 december liep de zittingstermijn van nog een lid af. De Ledenraad heeft besloten om in het najaar van 2018 een verkiezingsprocedure voor nieuwe leden op te starten. Hiervoor is een oproep op de website van CZ groep geplaatst en in het verzekerdensblad CZ magazine, en is een advertentie in een landelijk dagblad geplaatst. De Ledenraad gaat in 2019 over tot selectie en benoeming van nieuwe leden.

Raad van Commissarissen

De RvC benoemt de RvB en houdt toezicht op de RvB en de algemene bedrijfsvoering. De RvC voert regelmatig overleg met de RvB, de leden van het Concern Management Team, de Ledenraad, de Ondernemingsraad (OR), de afdeling IAD, de afdeling GRC en de externe accountant. De RvC van CZ groep bestaat uit vijf posities. In 2018 heeft geen verschuiving of herbenoeming plaatsgevonden.

De individuele leden en de RvC als geheel hebben de kwaliteiten en expertise die CZ groep in zijn bestuurlijke uitgangspunten heeft vastgelegd. Alle leden van de RvC zijn door De Nederlandsche Bank (DNB) getoetst op geschiktheid (deskundigheid en betrouwbaarheid). De RvC kent twee commissies: de Audit-Risk Commissie (ARC) en de Remuneratie-/Benoemingscommissie.

Audit-Risk Commissie (ARC)

De ARC wordt gevormd door twee leden van de RvC. De ARC bespreekt risicorapportages, financiële en verzekeringstechnische rapportages en let op compliance. Ook houdt de ARC externe ontwikkelingen in de gaten die van invloed kunnen zijn op CZ groep en bespreekt die tijdens haar vergaderingen met de RvB en de directeurs Financiën en IAD en het hoofd GRC. Bij een aantal onderwerpen is ook de externe accountant aanwezig. De ARC rapporteert haar bevindingen aan de voltallige RvC. Verder voert de ARC periodiek bilaterale gesprekken met de externe accountant (2 keer per jaar) en De Nederlandsche Bank (DNB) (1 keer per jaar). Ieder kwartaal wordt separaat gesproken met de directeur IAD en worden de auditbevindingen doorgenomen. De ARC vergadert zo vaak als nodig wordt geacht, maar ten minste eenmaal per jaar voorafgaand aan de bespreking van de jaarrekening door de RvC. In 2018 is de ARC zes maal bijeen gekomen.

De taak van de ARC is het toezicht houden op de RvB, ter voorbereiding van het oordeel van de RvC over:

- de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen, waaronder het toezicht op naleving van de relevante wet- en regelgeving inclusief gedragscodes (compliance);
- de financiële informatieverschaffing door de onderneming;
- het door hen vast te stellen risicocharter, actuariel charter, audit charter en audit plan;
- de onafhankelijkheid en performance van de interne en externe accountants;
- de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants;
- het beleid van de onderneming met betrekking tot belastingplanning indien en voor zover van toepassing;
- de toepassingen van informatie- en communicatietechnologie;
- het risicobeleid.

De Remuneratie-/Benoemingscommissie

De Remuneratie-/Benoemingscommissie wordt gevormd door drie leden van de RvC. De Remuneratie-/Benoemingscommissie vergadert zo vaak als nodig wordt geacht. In 2018 is de commissie vier maal bijeen geweest. De taken van de Remuneratie-/Benoemingscommissie ter voorbereiding van het oordeel van de RvC zijn:

- voorstellen te doen over onder andere de bezoldiging in het algemeen en van de individuele bestuurders afzonderlijk;
- advies te geven over beheerst beloningsbeleid;
- selectiecriteria, (specifieke) profielschetsen en benoemingsprocedures op te stellen voor leden van de RvC en RvB en daarvoor scenario's op te stellen voor opvolging en de borging van continuïteit;
- het beoordelen van de leden van de RvB;
- het opmaken van een remuneratierapport.

B.1.4 Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid van CZ groep voldoet aan het wettelijk kader, de Cao voor de Zorgverzekeraars en alle overige belangrijke normen.

CZ groep voldoet met zijn beloningsbeleid aan alle daarvoor geldende wetten en regels, namelijk: de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), Hoofdstuk 1.7 'Beloningsbeleid' van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en het Europees geharmoniseerde toezichtkader Solvency II. Ook onderschrijven we de Nederlandse Corporate Governance Code en werken we binnen de kaders van de Cao voor de Zorgverzekeraars. Al deze wetten en regels hebben als doel een transparant en beheerst beloningsbeleid van ondernemingen, zodat onder meer bovenmatige beloningen en ongewenste prikkels worden tegengegaan en een beheerste en integere bedrijfsvoering wordt gewaarborgd.

Graag zijn we transparant over ons beloningsbeleid, daarom hebben we dit gepubliceerd op www.cz.nl/corporate-governance.

Vaststelling van het beloningsbeleid en functie-indeling

Het beloningsbeleid van CZ groep past bij de positie die we in het maatschappelijk veld innemen en bij de omvang en de aard van onze organisatie en de complexiteit van onze activiteiten. We hebben grote ambities, onder andere als regisseur in de zorg, en daarom willen we goed gekwalificeerde medewerkers in dienst hebben. Om medewerkers te werven en te behouden is een marktconforme beloning en een verantwoord beheerst beloningsbeleid noodzakelijk. Daarom onderzoeken we onze salarissen iedere drie jaar. Uitgangspunt hierbij is dat CZ groep zijn medewerkers in de Cao-functies marktconform wil belonen ten opzichte van vergelijkbare functies in de algemene Nederlandse markt. Voor de medewerkers in functies in de boven Cao-schalen willen we binnen het geldend wettelijk kader een marktconforme, doch een bescheiden positie in de financiële dienstverlening of andere passende referentiemarkt innemen, zonder dat we daarbij

uit de pas gaan lopen met de zorgbranche in Nederland. 'Marktconform' wil hierbij zeggen dat het beloningsniveau gelijk is aan de mediaanbeloning van vergelijkbare functies in de referentiemarkt, voor zover passend binnen het voor de sector zorgverzekeraars vastgestelde beloningsmaximum. We vinden het daarbij belangrijk dat we geen onnodige risico's nemen bij het maken van beloningsafspraken. Zo geven we medewerkers bijvoorbeeld geen variabele beloning en aandelen of opties. Het voorgaande betekent dat het beloningsbeleid van CZ groep overeenkomt met onze strategie, doelstellingen, waarden en langetermijnbelangen en dat het in overeenstemming is met en bijdraagt aan een degelijk en doeltreffend risicobeheer. Ons beloningsbeleid hebben we uitgewerkt in een beleidsnotitie 'Beheerst Beloningsbeleid en functie-indeling CZ groep'. Deze notitie is in 2018 geactualiseerd en daarna goedgekeurd door de RvC.

Functies binnen en boven het Cao-bereik

Bij iedere functiegroep hoort een salarisschaal die bestaat uit een begin- en eindsalaris en daartussen de groei die iemand kan doormaken binnen deze functie. De indeling in de salarisschaal wordt bepaald door de zwaarte en inhoud van de functie waarin de medewerker werkt. Het salaris wordt dan bepaald door de mate van professionaliteit en ontwikkeling die een medewerker binnen zijn functie doormaakt. CZ groep gebruikt twee systemen om de zwaarte van een functie te wegen. Het ene systeem is voor de medewerkers die binnen de Cao vallen (functiegroepen 1 tot en met 10). Voor hen gebruiken we conform de Cao de Bakkenistmethode voor functiewaardering. Voor medewerkers die een functie hebben die boven het Cao-bereik valt (de M-functies, boven functiegroep 10) gebruikt CZ groep de HAY-methode voor functiewaardering. De continuïteit in de toepassing van de waardering van onze functies is voor beide systemen geborgd door de systeemhouder (Human Capital Group en Hay Group).

Raad van Bestuur, directie en stafhoofden

De Raad van Bestuur stelt de salarissen vast van de directie en hoofden van de concernstafdienst. Het salaris van de leden van de Raad van Bestuur wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen, met inachtneming van de hierboven genoemde wetten en regels, waaronder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige salarissen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen in de (semi)publieke sector. Binnen CZ groep vallen alleen de leden van onze Raad van Bestuur onder deze wet. Deze wet stelt een sectoraal beloningsmaximum voor de topfunctionarissen van zorgverzekeraars, dat jaarlijks wordt geïndexeerd. CZ groep heeft per 1 januari 2018 een beloningsbeleid voor bestuur en directie/stafhoofden ingevoerd. Hiermee is het salarisgebouw voor Raad van Bestuur, divisiedirecteuren en stafhoofden van CZ groep ingekaderd en wordt voorkomen dat de verhouding tussen de salarissen van de leden van de Raad van Bestuur enerzijds en de directie/stafhoofden anderzijds uit balans lopen. Daarnaast bevat dit beloningsbeleid een toekomstbestendig ontwikkelmodel voor directie en stafhoofden. Dit 'Beleid beloning bestuur en directie/stafhoofden' is op 26 oktober 2017 vastgesteld door de Raad van Commissarissen en is in 2018 ingevoerd. Alle divisiedirecteuren en stafhoofden stemden in met dit beleid door het ondertekenen van een addendum op hun individuele arbeidsovereenkomst.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van CZ groep bestaat uit twee functionarissen: een voorzitter en een lid. Het salaris van iedere functionaris van de Raad van Bestuur zal maximaal kunnen bedragen de maximale sectorale beloningsnorm die volgens de WNT voor zorgverzekeraars geldt (2018: €277.000). De huidige beloning van de functionarissen van de RvB ligt nog boven die norm. Toch past dit binnen de wettelijke regels. Voor hen geldt de wettelijke overgangsregeling, die inhoudt dat bestaande beloningsafspraken gedurende vier jaar na de eerste overschrijding van de in 2013 geldende norm worden gerespecteerd en die de beloning vervolgens stapsgewijs in drie jaar terugbrengt naar de WNT-norm voor zorgverzekeraars van dat moment. Voor de voorzitter van de Raad van Bestuur is de WNT-norm (2013: €300.000, WNT 1 wetgeving) voor het eerst overschreden in 2013 en is de afbouw gestart in 2017. Voor het andere lid van de Raad van Bestuur is de norm voor het eerst overschreden in 2014 en is de afbouw gestart in 2018.

Directie en stafhoofden

Het salaris van de divisiedirecteuren en stafhoofden is afhankelijk van een aantal zaken: de zwaarte van de portefeuille, inschaling bij de start in de functie en eventuele structurele loonsverhogingen op basis van de beoordelingscore. Op de beloning zijn eventuele Cao-verhogingen van toepassing. Hierbij geldt dat de beloning kan stijgen tot maximaal 75% voor directeuren of 55% voor stafhoofden van het (maximaal) op basis van de WNT toegelaten salaris van de Raad van Bestuur. In 2018 betekende dat een maximumsalaris van €207.750 voor directeuren en €152.350 voor stafhoofden. Hierop is een uitzondering mogelijk: de Raad van Bestuur kan besluiten dat de beloning nog verder mag stijgen, vanwege marktomstandigheden en/of een excellente prestatie. Dan mag de beloning oplopen tot maximaal 80% (directeur) of 60% (stafhoofd) van het maximaal toegelaten (WNT) salaris van de Raad van Bestuur. In 2018 betekende dat een maximumsalaris van €221.600 voor directeuren en €166.200 voor stafhoofden.

Raad van Commissarissen

Volgens de WNT mag een lid van de Raad van Commissarissen van CZ groep maximaal 10% of 15% (voorzitter) van de maximaal toegelaten bezoldiging vermeerderd met de beloning betaalbaar op termijn van een lid van de Raad van Bestuur ontvangen. De beloning van de commissarissen van CZ groep voldoet hieraan.

Beloning en prestatie

Het salaris wordt bepaald door de zwaarte en inhoud van de functie waarin de medewerker werkt en de mate waarin hij of zij heeft voldaan aan de voor die functie gewenste ontwikkeling. In onze jaarlijkse performancecyclus beoordelen we het functioneren van onze medewerkers aan de hand van de functie-eisen en de bijbehorende taken. Geen van de onder de verantwoordelijkheid van CZ groep werkzame natuurlijke personen ontvangt een totale jaarlijkse beloning van 1 miljoen euro of meer.

CZ groep kent geen variabele beloning en we kennen evenmin aandelen of opties aan medewerkers toe.

Incidentele beloning

Bij een meer dan goede beoordeling (beoordelingscore 1 of 2, van de zes mogelijke scores) wordt bij functies binnen het Cao-bereik automatisch een incidentele (eenmalige) beloning toegekend ter hoogte van 2,5% respectievelijk 5% van het bruto jaarsalaris. Een incidentele beloning van 2,5% of 5% van het bruto jaarsalaris kan bij uitzonderlijke resultaten eveneens gelden voor de functies boven het Cao-bereik, inclusief divisiedirecteuren/stafhoofden, maar niet voor topfunctionarissen in de zin van de WNT. Bovendien is deze beloning voor functies boven het Cao-bereik en divisiedirecteuren/stafhoofden niet automatisch gekoppeld aan de beoordelingscore. Hierbij geldt als voorwaarde dat deze beslissing ligt bij de leidinggevende en op MT-niveau wordt besproken, en de divisiedirecteur de beslissing accordeert. Bij divisiedirecteuren/stafhoofden ligt deze beslissing bij de Raad van Bestuur.

Overige kenmerken van het beloningssysteem

- Bij uitzondering is het mogelijk om op individueel niveau af te wijken van het bij de functieschaal behorende salaris. De maatwerkafsprake moet uiteraard wel aansluiten bij het kader van het beloningsbeleid. Voor zulke maatwerkafspraken is vooraf goedkeuring nodig van de directeur HRM. Over maatwerkafspraken als gevolg van marktwerking legt de directeur HRM halfjaarlijks verantwoording af aan de Raad van Bestuur.
- CZ groep is aangesloten bij SBZ Pensioen. De pensioenregeling bestaat uit een pensioenregeling voor medewerkers met een salaris tot €105.075 bruto (2018), die wordt uitgevoerd door SBZ Pensioen, en een netto pensioenregeling voor medewerkers met een salaris boven de €105.075, die tot en met kalenderjaar 2018 wordt uitgevoerd door ABN AMRO PPI.

B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

Alle sleutelfunctionarissen van CZ groep voldoen aan de voor hem/haar gestelde vereisten op het gebied van vakbekwaamheid, kennis, deskundigheid en betrouwbaarheid.

CZ groep hanteert in het kader van deskundigheid van medewerkers in sleutelfuncties twee uitgangspunten:

1. Het uitgangspunt dat een medewerker die een sleutelfunctie vervult in beginsel deskundig en betrouwbaar is omdat hij / zij bij indiensttreding de juiste sollicitatieprocedure doorlopen heeft. Er is immers een aannamebeleid waarbij o.a. diploma's en referenties nagevraagd worden en de deskundigheid en betrouwbaarheid van een sollicitant worden beoordeeld. Daarnaast wordt een aanvullende betrouwbaarheidsscreening door het Bureau Bijzonder Onderzoek (afdeling binnen CZ groep) uitgevoerd en is er een verplichting om een Verklaring Omtrent Gedrag aan te leveren. De leden van de RvB en de RvC worden daarnaast door DNB getoetst op geschiktheid.
2. Het tweede uitgangspunt is dat de sleutelfunctionarissen voldoen aan de wettelijke deskundigheidseisen uit Solvency II aangezien ze allemaal dagelijks werkervaring opdoen en doorlopend studies of workshops volgen en/of geven. CZ groep faciliteert de benodigde studies qua financiering, advisering en tijd zodat er geen belemmeringen zijn om zich via interne dan wel externe mogelijkheden te blijven ontwikkelen. Daarnaast maken sleutelfunctionarissen onderdeel uit van de interne beoordelingscyclus van CZ groep en krijgen ze jaarlijks een functionerings- en beoordelingsgesprek, waarin onder meer hun ontwikkeling aan bod komt evenals eventuele afspraken daarover. Ter waarborging van de ontwikkeling van deskundigheid en vakbekwaamheid dient elke sleutelfunctionaris (met uitzondering van de leden van de RvB – apart geadmistreerd door de secretaris van de RvB) na afloop van een jaar een overzicht aan te leveren van alle ontplooid en uitgevoerde activiteiten. Tot slot dienen alle medewerkers van CZ groep zich aan het integriteitsbeleid te houden waarmee de betrouwbaarheid wordt bevorderd.

B.3 Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

B.3.1 Inleiding

Hierna volgt een beschrijving van het risicomanagementsysteem van CZ groep, waarin wordt aangegeven wat de strategieën, processen en rapportageprocedures zijn. Daarnaast wordt aangegeven hoe het systeem erin slaagt de risico's waaraan de onderneming blootstaat of blootgesteld zou kunnen worden, op individueel of geaggregeerd niveau, voortdurend te onderkennen, meten, bewaken, beheeren en er over te rapporteren. Voor meer specifieke informatie over het risicoprofiel wordt verwezen naar hoofdstuk C.

CZ groep heeft een behoudende risicohouding. CZ groep is zich ervan bewust dat de zorgverzekeraar een nadrukkelijke maatschappelijke rol vervult, waarbij het actief nemen van risico's ongepast is. CZ groep wil de premie voor haar klanten zo stabiel en concurrerend mogelijk houden. Dat betekent dat grote schokken in de financiële prestaties niet acceptabel zijn. Hieruit vloeit de behoudende risicohouding voort.

Het beleid van CZ groep op het gebied van Corporate Governance, Riskmanagement en Compliance (GRC) draait om sturing en beheersing van de hele organisatie. Met de GRC-activiteiten stuurt CZ groep op het realiseren van de strategie via een beheerste bedrijfsvoering. Hierbij is altijd oog voor de verschillende risico's die bij aard van de activiteiten van CZ groep horen.

Zoals in paragraaf B.1.2 is aangegeven heeft CZ groep ervoor gekozen om de sturing en beheersing in te richten volgens het 'Three Lines of Defence'-model (Figuur 3). De tweede en derde lijn stemmen hun

structuren af. Hierdoor is CZ groep in staat aan te tonen dat en op welke wijze zij haar risico's beheerst. Daar waar leemtes in de beheersing ontstaan en worden geconstateerd worden deze gerapporteerd en opgelost.

B.3.2 Beschrijving van het risicomanagementsysteem

Risicomanagement houdt in dat CZ groep in zijn (strategische) besluitvorming zorgvuldig afweegt welke risico's er zijn, welke impact deze risico's hebben en hoe CZ groep deze kan mitigeren. CZ groep maakt daarbij onderscheid tussen strategisch/kwantitatief risicomanagement en operationeel risicomanagement.

Het eerste richt zich vooral op de bescherming en sturing van de solvabiliteit (kapitaalmanagement), op de scenarioanalyses, op de Own Risk & Solvency Assessment (ORSA) en op relevante kwantitatieve en strategische risicovraagstukken. Zo is inzet van (over)solvabiliteit in de premiestelling een aan de strategie gekoppelde activiteit waarin de stabiliteit van de premieontwikkeling over meerdere jaren prioriteit heeft.

Operationeel risicomanagement ziet toe op de dagelijkse risicobeheersing van bedrijfsprocessen door het aanbieden en onderhouden van risicomethodieken. Uitgangspunt daarbij is dat CZ groep zich aan wet- en regelgeving houdt en dat fraude (zowel intern als vanuit de klant en de zorgverlener) niet wordt getolereerd.

ORSA

De beoordeling van de eigen risico's en de solvabiliteit vindt plaats op hetzelfde niveau als de strategische sturing. Dit houdt in dat CZ groep voor een groepsbenadering heeft gekozen. Wel wordt voor iedere juridische entiteit het risicoprofiel separaat zichtbaar gemaakt in de jaarlijkse ORSA-rapportage. DNB heeft hiervoor toestemming gegeven.

Jaarlijks maakt CZ groep een ORSA en dient deze in bij DNB. De ORSA geeft CZ groep inzicht in de samenhang tussen strategie, de materiële risico's die CZ groep kunnen bedreigen, de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie en wat CZ groep kan doen om risico's af te wenden of te beperken. In de ORSA beoordeelt CZ groep eigen risico's en de solvabiliteit.

Eenzijds geeft een ORSA-rapport een overzicht van de activiteiten die CZ groep in het voorgaande jaar heeft ontplooid om invulling te geven aan prospectief risicogebaseerd kapitaalmanagement. Dit komt met name naar voren in de 'event' gedreven ORSA's die een integraal onderdeel vormen van de strategische besluitvorming. Anderzijds geeft een ORSA-rapport de uitkomsten weer van de reguliere ORSA die, met haar basisscenario, scenario- en gevoeligheidsanalyses en kapitaalbeoordeling, ieder jaar na de premiestelling wordt uitgevoerd. CZ groep heeft een gestructureerde aanpak in een jaarlijks terugkerend proces ontwikkeld om tot deze beoordeling te komen. Dit proces sluit aan bij de bedrijfsvoering van CZ groep en wordt beschreven in het ORSA rapport.

Kerntaken Riskmanagement

Riskmanagement binnen CZ groep heeft een aantal kerntaken, de belangrijkste zijn de volgende:

- verhogen en stimuleren van het risicobewustzijn in de organisatie;
- aanbieden en onderhouden van risicomanagementmethodieken en -systemen voor de organisatie;
- ondersteunen van risicogebaseerd kapitaalmanagement;
- ondersteunen, uitdagen en adviseren van de organisatie bij het identificeren, analyseren, beheersen en monitoren van risico's;
- bewaken van het risicoprofiel van de organisatie;
- uitbrengen van risicorapportages.

De missie van de riskmanagementfunctionaris binnen CZ groep is als volgt te omschrijven:

“De riskmanagementfunctionaris is de hoeder van het risicoprofiel van CZ groep. Hij adviseert en faciliteert de organisatie bij het managen van haar risico’s en stelt vanuit zijn onafhankelijke rol kritische vragen zonder aanzien des persoons. Met zijn gevraagde en ongevraagde adviezen stelt de riskmanagementfunctionaris zijn beleidsbepalers in staat weloverwogen besluiten te nemen.”

Vorenstaande missie is vertaald in een aantal doelstellingen voor de riskmanagementfunctionaris:

- het ondersteunen, adviseren en uitdagen van de organisatie bij het identificeren, analyseren, monitoren, beheersen en rapporteren van en over risico’s;
- het ontwikkelen, beheren en aanreiken van methodieken waarmee risico’s adequaat gemanaged kunnen worden;
- het ondersteunen van risicogebaseerd kapitaalmanagement;
- het risicobewustzijn binnen de organisatie stimuleren en vergroten;
- het bewaken van het financiële en niet-financiële risicoprofiel.

Riskmanagement gaat uit van de risicotaxonomie, zoals voorgeschreven door Solvency II. Deze taxonomie onderscheidt verzekeringstechnisch, markt-, tegenpartijkrediet- en operationeel risico. Binnen het operationeel risico worden het procesrisico, integriteitsrisico, frauderisico, IT-risico en compliance-risico als subcategorieën gedefinieerd. Naast deze gegeven risicotaxonomie wordt een aantal niet-SCR risicocategorieën erkend, zoals het strategisch risico en het risico op wijzigingen in wet- en regelgeving. Langs deze structuur heeft CZ groep haar risicoprofiel, risicohouding en risicomanagementsysteem ingericht.

Riskmanagement binnen CZ Groep

Riskmanagement is direct en onafhankelijk gepositioneerd onder de RvB als onderdeel van de concernstafafdeling GRC. Riskmanagement is als onderdeel van GRC vertegenwoordigd in de belangrijke besluitvoorbereidings- en adviesorganen van de organisatie. Zo heeft GRC o.a. zitting in de beleggingscommissie, de ARC en het strategieoverleg. Het hoofd van de afdeling GRC is lid van het CMT. Bij de ontwikkeling van nieuwe producten en het wijzigen van bestaande producten wordt altijd een advies van Riskmanagement gevraagd. Riskmanagement levert met haar prospectieve kapitaalanalyses tevens input voor het premieoverleg.

Risicorapportages

De uitvoering van risico- en kapitaalmanagement wordt onder andere gevolgd via de risk- en auditrapportages die ieder kwartaal worden opgeleverd. Hierin worden de belangrijkste risico’s, uitgevoerde audits met bijbehorende uitkomsten, uitgebrachte aanbevelingen en gerealiseerde verbeteringen behandeld. De RvC keurt het risicomangementbeleid en de risicohouding jaarlijks goed.

Naast de risicorapportages ontplooit Riskmanagement gerichte activiteiten om het risicobewustzijn binnen de organisatie verder te vergroten. Een belangrijk instrument daarvoor is de Risk Self Assessment (RSA), die Riskmanagement faciliteert binnen afdelingen en teams. Daarnaast verzorgt Riskmanagement geregeld cursussen en presentaties binnen de eigen organisatie.

Invulling van het prudent-person-beginsel

In het treasurystatuut heeft CZ groep de uitgangspunten van het vermogens- en liquiditeitenbeheer vastgelegd evenals een beschrijving van de organisatie, het risicomangement, de wijze van monitoring en rapportage. Het treasurystatuut is in overeenstemming met het prudent-person-beginsel. In de uitgangspunten is bepaald dat elke belegging transparant en goed uitlegbaar moet zijn. De hoeveelheid risico die CZ groep wil lopen, is leidend bij het maken van het beleid. Van belang zijn hierbij de volgende uitgangspunten:

- CZ groep streeft naar een optimaal rendement binnen de vastgestelde risicobereidheid en risicokaders van CZ groep. Voor het vaststellen van de optimale samenstelling van de beleggingen,

wordt minimaal per drie jaar een volledige Asset Liability Managementstudie (ALM-studie) uitgevoerd. Hier vormen de actuele vastgestelde risicoparameters het uitgangspunt.

- CZ groep wil te allen tijde voldoende liquiditeiten beschikbaar hebben om aan haar betalingsverplichting te voldoen.
- Bij de beoordeling van het risico en rendement kijkt CZ groep niet alleen naar een 1-jaars horizon, maar ook naar een 5- en 10-jaars horizon. Deze risico- en rendementsverhouding wordt afgezet tegen de daarbij verwachte solvabiliteitsontwikkeling.
- CZ groep belegt uitsluitend in categorieën waar een voldoende transparantie (te regelen) is, zodat tijdige beschikbaarheid van informatie ten behoeve van interne en externe rapportages is gegarandeerd evenals een volledig inzicht in de beleggingen, om de risico's goed te kunnen bepalen.

In de professionele uitvoering van haar vermogensbeheer onderscheidt CZ groep drie beslissingsniveaus: strategie, portefeuillebeheer en operationeel beleggingsbeheer. De eerste valt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van CZ groep, de tweede onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Vermogens- en Liquiditeitenbeheer. Het operationeel beleggingsbeheer valt onder de verantwoordelijkheid van de betreffende externe vermogensbeheerder.

Aangaande het beleggingsbeleid is er ook een CZ beleggingscommissie (zie ook paragraaf B1.2) die een adviserende rol heeft naar het bestuur van CZ groep. De beleggingscommissie van CZ groep bestaat uit (leden van) de RvB, aangevuld met externe adviseurs en niet bij het beheer betrokken interne specialisten. De rol van dit gremium is beoordelen en adviseren.

B.4 Intern controlesysteem

B.4.1 Intern controlesysteem CZ groep

Planning- en control cyclus

Voor het intern sturen en beheersen van alle concernactiviteiten gebruikt CZ groep een planning- en controlecyclus (P&C-cyclus). Deze cyclus ondersteunt bij het vertalen van ambities naar meetbare doelstellingen en actieplannen. Ook helpt het ervoor te zorgen dat deze plannen daadwerkelijk worden uitgevoerd. Binnen CZ groep is 'in control zijn' een continu proces. De essentie van 'control' is het bewaken van gemaakte afspraken en het bijsturen van maatregelen én gedrag in de organisatie daar waar nodig.

Herijken strategie

De eerste stap in de P&C-cyclus is het jaarlijks nagaan of de uitgangspunten van afspraken en doelstellingen nog steeds de juiste zijn. Dit gebeurt door het herijken van de strategie op basis van de evaluatie van de strategische uitgangspunten, de bedrijfsdoelstellingen en gestelde normen. Daarnaast wordt de bestaande strategie herijkt op basis van de nieuwe CZ 2025 strategie.

Structureel rapporteren

De volgende stap is het opstellen van een bedrijfsplan. Hierin worden op basis van zowel interne als externe ontwikkelingen de korte- en middellange-termijndoelstellingen bepaald. Elk bedrijfs onderdeel van CZ groep stelt een activiteitenplan en begroting op. Met divisierapportages legt de divisiedirectie ieder kwartaal verantwoording af aan de RvB over de voortgang van geplande acties en middeleninzet. Op basis van deze rapportages wordt een bedrijfsrapportage voor de RvB opgesteld, inclusief een voortschrijdende jaarprognose van het verwachte resultaat en de solvabiliteit. Deze bedrijfsrapportage wordt door de RvB met de RvC besproken.

In Control Statement

In 2018 heeft Risk Management tweemaal een In Control Statement (ICS) opgeleverd. De eerste in het eerste kwartaal over 2017 en de tweede in het derde kwartaal over de eerste helft van 2018 (het ICS over heel 2018 is in Q1 2019 opgeleverd). Hierbij is aan de hand van belangrijke controles beoordeeld of de geïdentificeerde sleutelprocessen voldoende beheerst verlopen. Het gaat daarbij onder andere om (financieel) belangrijke processen als zorginkoop, zorgkostentaxatie, premiestelling, bijdragebepaling, vermogens- en liquiditeitenbeheer en bevoorschotting.

Het ICS-proces waarborgt dat de beheersing van de statische materiële risico's periodiek (tweemaal per jaar) wordt getoetst door de tweede lijn. Het ICS geeft daarmee additionele zekerheid over de mate waarin de statische materiële risico's adequaat worden beheerst. De uitkomsten laten zien dat de sleutelprocessen beheerst zijn verlopen. De risico's die samenhangen met deze processen worden effectief gemitigeerd tot een geaccepteerd risico. Daarmee biedt het ICS additionele zekerheid over de toereikendheid van het kapitaalbeslag voor het operationele risico.

Three Lines of Defence model

CZ groep heeft zijn sturing en beheersing ingericht volgens het 'Three Lines of Defense-model'. Zie hiervoor de beschrijving in hoofdstuk 'B1.2 Bestuur en beleidsbepaling'.

B.4.2 Compliance

De compliancefunctie bij CZ groep is onafhankelijk gepositioneerd binnen de afdeling GRC, rechtstreeks onder de RvB. Naast de Concern Compliance Officer (CCO) kent de organisatie nog een aantal lokale compliance officers, die functioneel worden aangestuurd door de CCO. Om de onafhankelijkheid nog verder te waarborgen heeft de compliancefunctie een formele escalatielijn richting de RvC. Verantwoording over het functioneren wordt rechtstreeks aan de RvB afgelegd en via de Audit-Risk Commissie aan de RvC.

De compliancefunctionaris bij CZ groep heeft als kerntaken het adviseren ten aanzien van de toepassing van externe normen en de organisatorische inbedding daarvan, het toezicht op de naleving van deze normen en het adviseren ten aanzien van de interne normen van CZ groep en de naleving ervan door het bedrijf en de medewerkers. Daarnaast ondersteunt de afdeling Compliance de organisatie bij het voortdurend integer handelen. De compliancefunctionaris realiseert dit door:

- het zorgen voor bekendheid met relevante regelgeving door het kweken van bewustwording en het advies geven bij implementatie;
- het beoordelen van mogelijke gevolgen van wijzigingen in regelgeving;
- het ondersteunen van CZ groep bij het stimuleren van integer gedrag;
- het ondersteunen van CZ groep bij het inzichtelijk krijgen van eventuele overtredingen van regelgeving binnen de organisatie;
- het ondersteunen van CZ groep bij het aantoonbaar in control zijn op regelgeving;
- het ondersteunen van CZ groep bij het voorkomen van reputatieschade;
- het geven van advies om schade als gevolg van overtredingen te beperken;
- de interne bewaking van alle contacten met externe toezichthouders middels de Toezichthouderdesk;
- het implementeren van processen en procedures die de hoofddoelstelling en subdoelstellingen ondersteunen;
- het adviseren over het beter borgen van regelgeving in processen en procedures en (in samenspraak met de business) vaststellen en beoordelen van compliancerisico's.

Het compliancebeleid, zoals vastgelegd in het Compliance Programma, wordt jaarlijks door de RvB vastgesteld naar aanleiding van interne en externe ontwikkelingen op het gebied van compliance. De opzet en de werking van de compliancefunctie worden ook periodiek beoordeeld door de IAD-afdeling. De laatste audit is uitgevoerd eind 2016, met positieve resultaten.

GRC (onderdeel Compliance) rapporteert elk kwartaal aan de RvB over het in control zijn van alle divisies. Deze rapportage gaat ook naar de RvC. Het betreft o.a. het volgen van en voldoen aan de wet- en regelgeving, de aanpassing van interne processen als gevolg van geconstateerde tekortkomingen, het uitvoeren van assessments met betrekking tot geldende wet- en regelgeving, en de actieve ontwikkeling van awareness met betrekking tot wet- en regelgeving en integer gedrag binnen de eigen divisie. Op basis van actuele ontwikkelingen kunnen deze onderdelen aangepast of aangevuld worden.

Wet- en regelgeving en (gedrags)codes

CZ groep wil een betrouwbare en integere organisatie zijn. Wij zijn intrinsiek gemotiveerd om compliant te handelen vanuit zowel wet- en regelgeving als zelfopgelegde normen. Wij zijn open en duidelijk over wat we doen en hoe we het doen.

Wij hanteren vrijwillig het normenkader van de Corporate Governance Code om onszelf en onze organisatie aan te toetsen, hoewel deze code juridisch gezien niet op ons van toepassing is. Daarnaast hanteren wij de Gedragscode Goed Zorgverzekeraarschap. Deze ZN-gedragscode bestrijkt het gebied tussen de afspraken die vastgelegd zijn in de wet en in de polis en wat volgens zorgverzekeraars juist en passend gedrag is binnen de branche. De gedragscode is terug te vinden op www.cz.nl/gedragscode. Zo leveren wij een bijdrage aan het verbeteren van het vertrouwen in de financiële markten en zorgverzekeraars in het bijzonder.

Naast de code en de huidige wet- en regelgeving leeft CZ groep onder meer de volgende gedragscodes, protocollen en reglementen na:

- Gedragscode verwerking persoonsgegevens zorgverzekeraars;
- Gedragscode privébeleggingstransacties;
- Gedragscode CZ groep;
- Code Duurzaam Beleggen;
- IMVO-convenant voor de Verzekeringssector;
- Protocol wanbetalers;
- Protocol Verzekeraars & Criminaliteit;
- Complianceregeling mededinging CZ groep;
- Protocol interne incidenten CZ groep, en
- Klokkeluidersregeling CZ groep.

CZ groep monitort continu de bestaande wet- en regelgeving op wijzigingen en houdt de introductie van nieuwe wet- en regelgeving in het oog. Belangrijke actuele ontwikkelingen zijn diverse wetsvoorstellen tot wijziging van de Wet marktordening gezondheidszorg en de implementatie van de eIDAS verordening. De zorgverzekeringsschaarten in het kader van de Verzekeringsdistributierichtlijn zijn klaar en geïmplementeerd. Voor de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), die vanaf 25 mei 2018 van toepassing is, moeten bij een aantal applicaties nog de juiste bewaartermijnen worden geïmplementeerd. De betreffende data zijn overigens wel beschermd.

B.5 Interne audit functie

CZ groep heeft de interne auditfunctie belegd in de divisie Interne Audit Dienst (IAD). De IAD is direct onder de RvB gepositioneerd. Het interne auditbeleid van CZ groep wordt jaarlijks geëvalueerd en vastgesteld in het Audit Charter. Ten opzichte van eerdere jaren zijn er geen significante wijzigingen geweest in 2018. De RvB stelt na bespreking met de Audit-Risk Commissie de taakopdracht van de IAD vast.

Positionering

De IAD is objectief en onafhankelijk gepositioneerd rechtstreeks onder de RvB met een escalatiekanaal naar de RvC en de Audit-Risk Commissie (ARC). De IAD rapporteert aan de RvB en divisie management. De directeur IAD is aanwezig bij alle vergaderingen van de ARC en heeft minimaal eenmaal per jaar individueel overleg met de ARC. De RvB benoemt, evalueert, beloont en ontslaat de directeur IAD. De ARC wordt vooraf om een oordeel gevraagd in de benoeming, beoordeling en het ontslag van de directeur IAD. De IAD levert op verzoek een bijdrage aan het educatieprogramma voor RvB / RvC.

Bevoegdheid

De IAD heeft ongelimiteerde toegang tot alle gegevens, voor zover wettelijk niet beperkt, locaties, en functionarissen van CZ groep, die zij nodig heeft bij het uitvoeren van haar taak. Daarnaast heeft de directeur IAD toegang tot de RvB en de RvC. De directeur IAD neemt als toehoorder o.a. deel aan de beleggingscommissie. De IAD hanteert strikte procedures voor het vertrouwelijk omgaan met en beschermen van ter beschikking gestelde informatie.

Taakopdracht Interne Audit Dienst

Het kader voor de activiteiten van de IAD is uitgewerkt in het Audit Charter, met de afspraken tussen de ARC van de RvC en de IAD over taakstelling, positionering en bevoegdheden van de IAD. Vanuit dit charter bepaalt de IAD jaarlijks haar activiteiten, met inachtneming van interne en externe ontwikkelingen, wettelijke vereisten en de strategische speerpunten van CZ groep; steeds vanuit twee onderzoeksdoelstellingen:

1. In het kader van compliance met wet- en regelgeving, best practices en eigen beleid verstrekt de IAD aanvullende zekerheid aan de RvB en het management van CZ groep over de effectiviteit en de efficiëntie van de bedrijfsprocessen, de betrouwbaarheid en integriteit van de financiële en niet-financiële informatie en de mate waarin wordt voldaan aan de wet- en regelgeving. Daarnaast geeft de IAD interne controleverklaringen af bij de jaarrekeningen en assurance ten behoeve van het besloten verkeer, indien toegestaan door de toezichthouder.
2. In het kader van de natuurlijke adviesfunctie levert de IAD op verzoek van het management vaktechnische begeleiding bij strategische projecten, zowel intern als extern, alsmede bij probleemsituaties. Doel is om vanuit de kritische, onafhankelijke en objectieve rol optimaal bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen van CZ groep. Het kwaliteitssysteem van de IAD wordt driejaarlijks extern getoetst aan de relevante wet- en regelgeving.

De RvB- en de CMT-leden zijn actief betrokken in het proces van totstandkoming van het jaarlijkse auditplan om te komen tot een goede balans in prioriteiten, faseontwikkeling, interne veranderingen en diepgang. De directeur IAD stemt het plan af met de externe accountant, bespreekt het met de ARC en presenteert het vervolgens in het tripartiteoverleg met DNB.

In het kader van de Solvency II- regelgeving voert de IAD periodiek audits uit op de werking van de sleutelfuncties, zoals een audit op de governance en premiestelling.

B.6 Actuariële functie

De actuariële functie heeft de taak om de organisatie en de RvB in het bijzonder gevraagd en ongevraagd van onafhankelijk advies te voorzien ten aanzien van werkzaamheden met een actuariële component. Met haar gevraagde en ongevraagde adviezen en oordelen stelt de actuariële functie haar beleidsbepalers in staat weloverwogen besluiten te nemen.

Kerntaken actuariële functie

De actuariële functie van CZ vervult een rol om de voor de zorgverzekeraar meest relevante besluitvorming bij het verzekeringstechnisch resultaat en voorzieningen te ondersteunen vanuit een professionele kritische blik op de totstandkoming van de cijfers te aanzien van:

- de zorgkosten, het zorgkostenresultaat en het berekenen van de premies (en daarmee de technische voorzieningen);
- de toereikendheid van de technische voorzieningen;
- de mate van onzekerheden in de technische voorzieningen (zorgkostentaxaties, prudentieberekening en premievoorziening);
- de overige actuariële werkzaamheden in de eerste lijn (pricing, SCR-berekening en dergelijke).

De actuariële functie is uitgewerkt in een policy, waarin de werkwijze en de actuariële functie producten zijn beschreven.

Actuariële functie binnen CZ groep

De actuariële functie is belegd binnen de stafafdeling GRC die hiërarchisch direct onder de RvB valt (Figuur 2). GRC voert de actuariële functie uit zoals bedoeld in de Solvency II vereisten en draagt in die hoedanigheid onder meer bij aan het kritisch gehalte van de totstandkoming van de technische voorzieningen en van de berekening van de kapitaalvereisten Solvency II.

Voortvloeiend uit de beschreven doelstellingen en uit de Solvency II regelgeving is de betrokkenheid van de Solvency II actuariële functie bij besluitvorming over de premie en zorgkostentaxatie van belang. Deze betrokkenheid is dan ook geïnstitutionaliseerd in de besluitvormingsstructuur binnen CZ groep. Belangrijke besluiten worden binnen CZ groep voorbereid door multidisciplinaire, gespecialiseerde commissies en genomen door de RvB. De afdeling GRC, en daarmee de actuariële functie, heeft zitting in deze belangrijke commissies (o.a. beleggingscommissie, premieoverleg, overleg zorgkosten en strategieoverleg). Zodoende is geborgd dat GRC (actuariële functie) betrokken is bij belangrijke besluitvorming binnen CZ groep.

De meest relevante commissies voor de actuariële functie zijn het premieoverleg en het overleg zorgkosten. Naast de betrokkenheid van de actuariële functie in bovengenoemde commissies neemt zij tevens, in de persoon van het hoofd GRC, deel aan de ARC van de RvC.

Het hoofd GRC heeft als eindverantwoordelijke voor de actuariële functie / riskmanagementfunctie een directe escalatielijn richting de ARC van de RvC als hij of zij dat noodzakelijk vindt na aanvullend overleg met de RvB.

Rapportages van de actuariële functie

De actuariële functie wordt geacht om tenminste eenmaal per jaar een actuariële functie rapport (AFR) uit te brengen. Het AFR van CZ groep omvat meerdere rapportages voor de onderwerpen premie, zorgkosten, SCR en toereikendheid technische voorzieningen. In het rapport zijn de belangrijkste bevindingen en opinies van de actuariële functie weergegeven.

Alle rapportages die worden uitgebracht uit hoofde van de actuariële functie worden uitgebracht aan en besproken met RvB.

B.7 Uitbesteding

Het uitbestedingsbeleid van CZ groep is onderdeel van het business governance framework zoals CZ groep dit binnen haar organisatie hanteert en valt binnen de corporate policies zoals die in werking zijn.

Het uitbestedingsbeleid is in overeenstemming met artikel 3:18 Wet op het financieel toezicht (Wft) en bijbehorende lagere regelgeving. CZ groep gebruikt de volgende definitie van uitbesteding:

“Het door CZ groep verlenen van een opdracht aan een derde (die niet rechtstreeks aan het gezag van CZ groep onderworpen is) tot het, ten behoeve van CZ groep, verrichten van werkzaamheden die:

a) deel uitmaken van het uitoefenen van haar bedrijf als (zorg)verzekeraar;

b) voortvloeien uit het uitoefenen van haar bedrijf als (zorg)verzekeraar;

c) deel uitmaken van de wezenlijke bedrijfsprocessen ter ondersteuning van haar bedrijf als (zorg)verzekeraar.”

De doelstelling van het uitbestedingsbeleid is als volgt gedefinieerd:

“In de uitvoering van haar kernactiviteit, het verzekeren, staat zowel vertrouwelijkheid als maximale kwaliteit van dienstverlening voorop. De belangen van verzekerden en overige stakeholders mogen geen gevaar lopen doordat CZ groep delen van haar werkzaamheden heeft uitbesteed aan derde partijen. Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en constante kwaliteit van de werkzaamheden en de daaruit voortvloeiende dienstverlening van CZ groep. Dit alles met inachtneming van de strategie van CZ groep. Hiermee blijven de reputatie en integriteit van CZ groep gehandhaafd. De business krijgt met het uitbestedingsbeleid een instrument in handen om te bepalen welke werkzaamheden kunnen worden uitbesteed en onder welke voorwaarden. De doelstelling is aanvullend op de algemene doelstellingen van het inkoopbeleid van CZ groep, aangezien het uitbestedingsbeleid onderdeel is van ons inkoopbeleid.”

Naast een zorgvuldige selectie van de uitvoerder dient het uitbestedingsproces, gedurende de periode van de uitbesteding, te worden gecontroleerd, zodat kwaliteit en continuïteit van het proces zijn gewaarborgd. Waarborging van het proces vindt plaats door gelijktijdig met het afsluiten van de uitbestedingsovereenkomst een Service Level Agreement (SLA) op te stellen. Hierin zijn specifieke taken, bemensing, op te leveren producten, kwaliteits- en serviceniveau, tijdsafspraken en boetebedingen beschreven.

CZ groep toetst regelmatig of de wijze waarop de uitbestede processen worden uitgevoerd nog in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. CZ groep doet dit onder andere door:

- het monitoren van de uitvoerders middels het laten uitvoeren van periodieke audits bij de uitvoerder of het laten rapporteren over de stand van zaken door middel van de afspraken in de Service Level Reporting of een Third Party Mededeling;
- maand- en kwartaalrapportage van de uitvoerders, waarin naast de gebruikelijke informatie, ook wordt gerapporteerd over klachten, incidenten en uitzonderingen;
- het verslag en de accountantsverklaring van een auditor;
- periodiek overleg en evaluatie met de uitvoerders over de uitvoering.

B.8 Overige informatie

Beoordeling van de adequaatheid van het governancestelsel

Het governancestelsel van CZ groep is adequaat ingericht en in werking. Ten behoeve hiervan voert de IAD periodiek een audit uit naar het governancestelsel binnen CZ groep. De laatste audit is eind 2018 uitgevoerd, met positief resultaat. CZ groep voldoet aan alle geldende normen uit de Solvency II regelgeving. Daarnaast voldoet CZ groep aan alle geldende wet- en regelgeving voor een zorgverzekeraar. Dit is ook bevestigd in de audit die de IAD eind 2018 heeft uitgevoerd.

Overige informatie

CZ groep is van oordeel dat alle relevante informatie in voorgaande paragrafen aan de orde is gekomen.

C Risicoprofiel

In dit hoofdstuk wordt het risicoprofiel van CZ groep inzichtelijk gemaakt. CZ groep hanteert de risicotype-indeling die wordt voorgeschreven door Solvency II. Zie hiervoor de toelichting in de paragrafen C.1 t/m C.5. Daarnaast zijn een aantal overige risicocategorieën van belang voor CZ groep, zoals het strategisch risico en het risico op wijzigingen in wet- en regelgeving. Deze worden toegelicht in paragraaf C.6. Als onderdeel van het ORSA-proces worden bovengenoemde risicocategorieën ten minste eenmaal per jaar geactualiseerd. Tot slot worden in paragraaf C.7 overige relevante aspecten van het risicoprofiel beschreven.

C.1 Verzekeringstechnisch risico

CZ groep is actief in één land en voert één type verzekeringsproduct. De zorgkosten kennen een hoge mate van voorspelbaarheid door het verplichte karakter van de zorgverzekering en de stabiel groeiende zorgkosten. Ook zijn de looptijden van de technische voorzieningen kort. Door middel van de premiestelling is CZ groep in staat om jaarlijks te sturen op haar solvabiliteit. Bij een zwakke solvabiliteitspositie zal CZ groep eerder geneigd zijn een voorzichtige (hogere) premie in de markt te zetten en bij een sterke solvabiliteitspositie kan gekozen worden voor een lagere premie. Dit mechanisme zorgt voor een corrigerend effect waardoor langjarig negatieve resultaten zeer onwaarschijnlijk zijn.

De combinatie van een stabiele schadeontwikkeling, korte verplichtingenstructuur en jaarlijkse sturing via de premie zorgt voor een lage verzekeringstechnische complexiteit. Daar tegenover staat echter wel de grote omvang van de zorgkosten. Kleine procentuele afwijkingen kunnen daardoor leiden tot grote resultaten. Ook kent de zorgverzekering een relatief complex financierings- en risicovereveningssysteem dat een (steeds kleiner) deel van het risico bij de overheid neerlegt.

Afgelopen rapportageperiode is het verzekeringstechnisch risicoprofiel niet materieel gewijzigd.

C.2 Marktrisico

Het marktrisico komt voort uit de omvang en samenstelling van de beleggingsportefeuille. De beleggingsportefeuille van CZ groep is defensief, transparant en niet-complex ingericht. Bovendien zijn rendementen niet noodzakelijk voor het nakomen van verzekeringsverplichtingen, maar kunnen zij vooral op lange termijn bijdragen aan het borgen van een stabiele en concurrerende premie. De beleggingen van CZ groep zijn liquide waardoor de stuurbaarheid op het marktrisico hoog is. Het kapitaalbeslag dat voortkomt uit de beleggingsportefeuille vormt op deze wijze een soort buffer, omdat in stresssituaties de kapitaaleis verlaagd kan worden door het verkopen van de beleggingen.

In de afgelopen rapportageperiode is het marktrisicoprofiel niet materieel gewijzigd.

Prudent person' beginsel

Zie hoofdstuk B 3.2 voor informatie over de wijze waarop CZ groep invulling geeft aan het 'prudent person'-beginsel.

C.3 Kredietrisico

CZ groep heeft vorderingen uitstaan bij verschillende soorten tegenpartijen. Ten eerste heeft CZ groep liquiditeiten uitstaan bij financiële tegenpartijen. CZ groep heeft gekozen voor tegenpartijen met een hoge kredietwaardigheid. Tevens is door het gebruik van geldmarktfondsen de spreiding groot. Daarnaast is per tegenpartij een maximale blootstelling gedefinieerd. De gemaakte keuzes passen binnen de voorzichtige risicobereidheid van CZ groep. Ten tweede voorziet CZ groep ziekenhuizen en ggz-instellingen van voorschotten. Hierdoor ontstaan vorderingen op deze tegenpartijen. Deze vorderingen worden echter gedekt door onderhanden werk. Immers, het bevoorschottingsbeleid van CZ groep voorziet erin dat het uitstaande voorschot nooit groter is dan het onderhanden werk en zodoende verrekend kan worden via een rekening-courant met de tegenpartij. Per saldo loopt CZ groep daarom geen risico op deze vorderingen. Ten derde int CZ groep geldbedragen (premie, eigen risico en eigen bijdrage) bij haar verzekerden en loopt over deze vorderingen ook een kredietrisico. De omvang van de uitstaande vorderingen varieert van hoog (financiële tegenpartijen) en vrij hoog (zorgverleners) tot relatief laag (verzekerden). De complexiteit varieert van laag (financiële instellingen en verzekerden) tot vrij laag (uitstaande voorschotten en geldmarktfondsen). Tot slot vormt het Zorginstituut Nederland (ZiNL) één van de belangrijkste financiële tegenpartijen van CZ groep. Eén van de wettelijke taken van het ZiNL betreft het uitvoeren van de financiering van de Zorgverzekeringswet (Zvw) en Wet Langdurige Zorg (Wlz). Onderdeel hiervan is het beheren van de premiegelden van werkgevers en uitkeringsinstanties. Deze premiegelden worden vervolgens verdeeld over de zorgverzekeraars volgens het risicovereveningssysteem. CZ groep ontvangt van het Zorginstituut Nederland de toegekende premiegelden op basis van de risicoverevening voor de Zvw en daarnaast een beheerskostenbudget voor de uitvoering van de Wlz door CZ Zorgkantoor B.V. Gelet op de specifieke kenmerken ervan kwalificeren vorderingen op het ZiNL als vorderingen op de centrale overheid.

In de afgelopen rapportageperiode is het tegenpartijkredietrisicoprofiel niet materieel gewijzigd.

C.4 Liquiditeitsrisico

CZ groep loopt het risico dat zij in tijden van stress niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om te voldoen aan de betalingsverplichtingen. Hierbij kan gedacht worden aan de uitkeringsverplichtingen aan relaties en/of zorgverleners. Daarom heeft CZ groep het liquiditeitenbeheer op een zodanige wijze georganiseerd dat de liquiditeit van CZ groep als geheel en van de individuele entiteiten afzonderlijk is gewaarborgd. CZ groep heeft een zeer solide huisbank. Daarnaast is het liquiditeitsrisico van CZ groep vanuit de beleggingen gezien erg klein. Het grootste deel van haar beleggingen is geïnvesteerd in geldmarktproducten met goede kwaliteit, dit voorkomt dat CZ groep in tijden van stress bijvoorbeeld verplicht aandelen moet verkopen. De overige beleggingen zijn, op hypotheekbeleggingen na, dagelijks en goed verhandelbaar. CZ groep kan dus vrij over de inleg beschikken en krijgt naar verwachting niet een slechtere prijs voor de beleggingen als CZ groep deze toch gedwongen moet verkopen. Zowel de omvang als de complexiteit van het liquiditeitsrisico binnen CZ groep is laag. De belangrijkste overwegingen die aan dit oordeel ten grondslag liggen zijn de volgende:

- CZ groep investeert hoofdzakelijk in zeer liquide en transparante producten.
- De huisbank van CZ groep heeft een hoge kredietkwaliteit.
- CZ groep heeft eigen geldmarktfondsen ontwikkeld waarin het grootste deel van het vermogen van CZ groep is geïnvesteerd, met daarin liquide producten van hoge kwaliteit. De titels in de portefeuille hebben korte looptijden.

CZ groep zorgt altijd voor voldoende saldo bij de huisbank om de dagelijkse betalingen te kunnen verrichten.

De omvang en het risicoprofiel van de liquiditeiten worden, in samenhang met de beleggingen, bepaald op groepsniveau. Echter, alle individuele entiteiten dienen te allen tijde voldoende werkkapitaal te hebben om aan hun verplichtingen te kunnen voldoen. De uitvoering van het liquiditeitenbeheer is dan ook op

entiteitniveau vormgegeven. De ontwikkeling in het werkkapitaal wordt continu gemonitord en ten minste eenmaal per kwartaal wordt per entiteit een liquiditeitsprognose opgesteld. Afgelopen rapportageperiode is het liquiditeitsrisicoprofiel niet materieel gewijzigd.

C.5 Operationeel risico

In operationeel opzicht wijkt CZ groep niet wezenlijk af van andere grote zorgverzekeraars. De operationele risico's worden met name gedreven door de omvang van de geldstromen, het imago van zorgverzekeraars en de veelheid aan privacygevoelige informatie. De betrouwbaarheid van de ICT-infrastructuur is daarbij van groot belang. Het kwaliteitsniveau van de processen dient dan ook hoog te zijn. De organisatie kent een eenvoudige organisatiestructuur. CZ groep bestaat weliswaar uit meerdere juridische entiteiten, maar de activiteiten worden uitgevoerd vanuit één organisatorisch verband. Met 2.261 fte is de omvang van de organisatie te kenschetsen als gemiddeld. Er wordt slechts één type verzekeringsproduct gevoerd in één land.

In de afgelopen rapportageperiode is het operationeel risicoprofiel niet materieel gewijzigd.

C.6 Overig materieel risico

Naast de in paragraaf C.1 t/m C.5 beschreven risicocategorieën zijn ook strategische en wet- en regelgevingsrisico's van belang voor het risicoprofiel van CZ groep. Deze zijn verder uitgewerkt in paragraaf C.6.1. De risico's zoals beschreven in paragraaf C.1 t/m C.6.1 zijn relatief statisch van aard. Dit betekent dat deze inherent zijn aan de bedrijfsactiviteiten van CZ groep. Aanvullend wordt ieder kwartaal binnen CZ groep een risicorapportage opgesteld met meer dynamische risico's. Dit zijn actuele risico's die op ieder moment geïdentificeerd kunnen worden en die een tijdelijk karakter hebben. Aan de hand van deze rapportage worden individuele materiële risico's, die meer dynamisch van aard zijn, gerapporteerd en beheerst. Deze risico's zijn uitgewerkt in paragraaf C.6.2.

C.6.1 Overige risico categorieën

Strategisch risicoprofiel

Het maatschappelijke aspect van zorgverzekeren is dominant in alles wat CZ groep doet. CZ groep ontleent haar bestaansrecht aan het succesvol invullen van de maatschappelijke rol zoals deze ook in de strategie is verankerd. Zorg is een maatschappelijk zeer gevoelig liggend product/dienst waarvan eenieder vindt dat hij of zij er recht op heeft. Bovendien is zorg een snelgroeiende kostenpost, niet alleen binnen de rijksbegroting maar ook binnen het budget van gezinnen. Er is daarom sprake van een spanningsveld tussen het betaalbaar houden van zorg enerzijds en het garanderen van kwaliteit en toegankelijkheid van zorg anderzijds. Het handelen van CZ groep wordt daarmee meer dan ooit kritisch bekeken vanuit de maatschappij. CZ groep moet haar strategie zien te verwezenlijken binnen dit complexe speelveld, waarbij zorgvuldig gelaveerd moet worden tussen de belangen van de vele verschillende stakeholders. Kenmerkend is dat het eventueel niet realiseren van strategische doelen vooral afbreuk doet aan de maatschappelijke relevantie van CZ groep en niet zozeer aan de financiële positie.

In de afgelopen rapportageperiode is het strategisch risicoprofiel niet materieel gewijzigd.

Wet- en regelgevingsrisicoprofiel

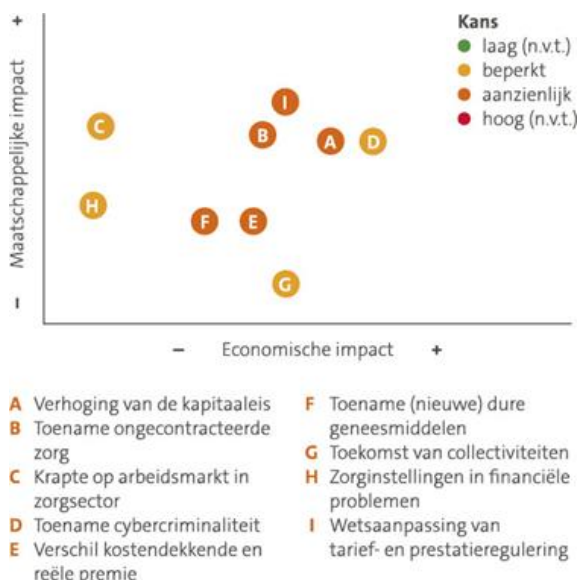
Hoewel sinds 2006 steeds meer marktwerking in de zorgverzekeringsmarkt is gebracht, speelt de overheid nog steeds een belangrijke rol. Dit uit zich onder andere in een veelheid en complexiteit aan wet- en regelgeving. Als zorgverzekeraar dient CZ groep niet alleen te voldoen aan financiële wetgeving zoals de Wft en Solvency II, maar speelt ook privacywetgeving (zoals de AVG) een belangrijke rol. Medische gegevens zijn namelijk zeer privacygevoelig. Daarnaast bestaat ook in de financierings sfeer een grote afhankelijkheid van wet- en regelgeving. Zo bepaalt de overheid jaarlijks de spelregels voor de risicoverevening. Daarbij is de overheid verantwoordelijk voor de dekking van het basispakket, de hoogte van het eigen risico en het budgettaire kader. Een additionele gevoeligheid waar CZ groep als zorgverzekeraar mee te maken heeft, is die voor politieke verschuivingen. Omdat dit risico uiteindelijk opdoortuun wordt in de vorm van wet- en regelgeving wordt deze ook meegenomen in het wet- en regelgevingsrisicoprofiel.

In de afgelopen rapportageperiode is het wet- en regelgevingsrisicoprofiel niet materieel gewijzigd.

C.6.2 Dynamische materiële risico's

Ieder kwartaal wordt een risicorapportage opgesteld waarin individuele risico's die dynamisch van aard zijn worden gerapporteerd. De dynamische risico's zijn actuele risico's die op ieder moment geïdentificeerd kunnen worden en die een tijdelijk karakter hebben. Gedurende het jaar dragen de divisies hun belangrijkste risico's aan. Deze risico's worden besproken en gechallengeed door Risk Management. De tien risico's met de hoogste risicoscore worden gerapporteerd aan en besproken met de RvB. Aan deze risico's wordt tevens, naast de risicoscores van de divisies zelf, een onafhankelijke risicoscore van de riskmanagementfunctie toegevoegd. Ook vinden er risicogesprekken plaats tussen de divisies en de riskmanagementfunctie over de gerapporteerde risico's. Alle risico's worden gedocumenteerd in en gemonitord met behulp van een risicomanagementsysteem. Per risico wordt in meer detail gerapporteerd over de ontwikkelingen, beheersing en acties die ten aanzien van het betreffende risico zijn bepaald.

In 2018 ging de aandacht vooral uit naar onderstaande risico's waarbij wij in de impactanalyse (zie Figuur 4) aangeven wat de mate van maatschappelijke en economische impact is en wat de ingeschatte kans is dat het risico zich voordoet.

Figuur 4 Maatschappelijke en economische impact van dynamische risico's

A Verhoging van de kapitaaleis

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft aangegeven de berekening van de huidige kapitaaleis (daterend uit 2012) te willen herijken, mede door de veranderingen in de risicoverevening die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. De kapitaaleis is van invloed op de benodigde wettelijke solvabiliteitspositie van CZ groep. Oorspronkelijk werd door DNB aangestuurd om de nieuwe eis op 1 januari 2020 in werking te laten treden. Er vindt echter eerst nog verder onderzoek plaats alvorens de definitieve datum wordt vastgesteld. In het geval van een verhoging van de kapitaaleis betekent dit dat zorgverzekeraars mogelijk een korte periode (wellicht slechts één premiestelling) de tijd hebben om op de verhoogde kapitaaleis te sturen.

B Toename ongecontracteerde zorg

In de afgelopen jaren is er een stijging te zien in het aantal zorgverleners dat besluit om geen contract met de zorgverzekeraar af te sluiten. Met name in de gespecialiseerde GGZ, wijkverpleging en gespecialiseerde revalidatiezorg is deze trend zichtbaar. Zonder contract heeft CZ groep minder mogelijkheden om haar regie- en controletaken uit te voeren. Dit resulteert in hogere zorgkosten, minder inzicht en regie op de kwaliteit van de geleverde zorg en een hoger risico op fraude.

C Krapte op arbeidsmarkt in zorgsector

Sinds 2014 neemt het aantal openstaande vacatures in de zorg toe. Dit geldt met name voor wijkverpleegkundigen en gespecialiseerd verpleegkundigen in de acute zorg. Ook geven steeds meer werkgevers in de verpleeghuiszorg en de wijkverpleegkundige zorg aan moeilijk vervulbare vacatures te hebben. Voor de komende jaren is het de verwachting dat het moeilijk blijft om voldoende geschikt personeel te vinden. De overheid heeft vorig jaar een aantal korte en lange termijn acties benoemd teneinde de personeelskrapte op te vangen. Zo wordt er gewerkt aan meer opgeleid personeel, het beter matchen van personeel en het creëren van een beter imago van de zorg om op die manier meer mensen naar de sector te trekken. Daarnaast wordt er landelijk gewerkt aan een gezamenlijke arbeidsagenda.

D Toename cybercriminaliteit

De ontwikkelingen op het gebied van cybercriminaliteit in de wereld om ons heen gaan razendsnel. CZ groep heeft veel privacygevoelige data en heeft dan ook maximaal aandacht voor het beheersen van dit permanent aanwezige risico. Dat betekent dat niet alleen de ICT-systemen aan de hoogste veiligheidseisen dienen te voldoen maar dat ook gewerkt wordt aan een zo hoog mogelijk bewustzijn van onze medewerkers op het gebied van cybercriminaliteit in de vorm van awareness-programma's.

E Verschil kostendekkende en reële premie

Net als veel andere zorgverzekeraars heeft CZ groep in 2018 verlieslatende premies in de markt gezet. Het verschil tussen de kostendekkende premie en de premie die aan verzekerden gevraagd wordt, wordt momenteel gecompenseerd vanuit overreserves. De premies zullen de komende jaren blijven stijgen door hogere zorgkosten. Deze hogere zorgkosten leiden tot een toenemende kapitaaleis. Ergens in de komende jaren zal het punt komen dat er geen overreserves bij de zorgverzekeraars meer beschikbaar zijn voor demping van de zorgpremie. Hierdoor zal zowel de zorgkostenstijging als het verschil met de kostendekkende premie door verzekerden opgebracht moeten worden. In de toekomst wellicht zelfs met een opslag in de premie teneinde aan een hogere kapitaaleis te kunnen blijven voldoen. Het risico bestaat dat het met deze ontwikkelingen lastiger wordt voor CZ groep (en andere zorgverzekeraars) om een stabiele premie in de markt te zetten.

F Toename (nieuwe) dure geneesmiddelen

Sinds 2012 zijn ziekenhuizen financieel verantwoordelijk voor een groeiend aantal dure medicijnen. In plaats van dalende kosten door efficiëntere inkoop, blijven de kosten echter stijgen met zo'n 8 tot 10 procent per jaar. Ziekenhuizen krijgen geen apart budget voor de medicijnen. Deze worden betaald vanuit het totale ziekenhuisbudget dat jaarlijks met de zorgverzekeraar uit onderhandeld wordt. Zorgverzekeraars zijn hierbij gehouden aan afspraken met het ministerie van VWS waarin gesteld is dat het totale budget van ziekenhuizen

niet meer dan 1 procent per jaar mag stijgen. Deze situatie leidt tot een toenemende discussie over wie nu de rekening moet betalen voor dure geneesmiddelen.

G Toekomst van collectiviteiten

In de afgelopen jaren is er veel aandacht voor de toegevoegde waarde van collectiviteiten. In 2018 heeft de minister het voornemen aangekondigd om de wettelijk toegestane maximale collectiviteitskorting op de basisverzekering terug te brengen van 10 procent naar 5 procent. Tegelijkertijd worden zorgverzekeraars gevraagd om meer inhoudelijke waarde aan de collectiviteiten te leveren. Dit is in lijn met de strategie van CZ groep om met werkgevers te werken aan vitaliteit, gezondheid en welzijn van medewerkers.

H Zorginstellingen in financiële problemen

CZ groep heeft door het verstrekken van voorschotten een 'rekening-courant'-verhouding met bepaalde zorgaanbieders. In de regel zijn uitstaande voorschotten gedekt door onderhanden werkposities en is het financiële risico beperkt. De zorgplicht van CZ groep kan echter wel onder druk komen als essentiële instellingen in regio's zouden omvallen. Dat is dan ook een punt van aandacht. De bereidheid van CZ groep om instellingen in ons kerngebied te helpen, is groot. Per instelling wordt bekeken wat de situatie is en hoe daar mee moet worden omgegaan. In 2018 werd Nederland geconfronteerd met het faillissement van het MC Slotervaart in Amsterdam en de MC IJsselmeerziekenhuizen in Flevoland. In beide gevallen is CZ groep niet de grootste zorgverzekeraar in de regio waardoor de effecten op onze organisatie en voor het merendeel van onze verzekerden, beperkt is gebleven.

I Wetsaanpassing van tarief- en prestatieregulering

In de zomer van 2018 is er een wetsvoorstel gedaan om de tarief- en prestatieregulering in de gezondheidszorg aan te passen. Het doel van deze aanpassing is het stimuleren van innovatie en maatwerk in zorg. Door het loslaten van regulering op tarief en prestatie kan er echter een beweging van homogene naar heterogene producten ontstaan die een negatief effect heeft op efficiëntie van zorg en de beheersbaarheid van de kosten. De geboden zorg kan immers minder vergelijkbaar gemaakt worden en de ruimte die zorgaanbieders krijgen om te differentiëren, biedt ook de mogelijkheid winstmarges te verhogen. Bovendien bestaat de mogelijkheid dat zorgaanbieders een prestatie dusdanig gaan formuleren dat er geen vergelijkbare behandeling is, waardoor zij het marktconforme tarief kunnen bepalen. Dit alles kan een negatief effect hebben op de macro zorgkosten.

C.7 Overige informatie

In deze paragraaf wordt een korte beschrijving gegeven van alle overige relevante informatie die wordt betrokken bij de beoordeling van het risicoprofiel van CZ groep. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de belangrijkste risicoconcentraties, risicoafhankelijkheden en risicogevoeligheden met betrekking tot de verschillende risico's.

C.7.1 Risicoconcentraties

CZ groep is een passieve belegger met een conservatief, bij haar maatschappelijk profiel passend, risicoprofiel. Dat betekent dat spreiding een belangrijk aspect is in het beleggingsbeleid en dat CZ groep niet actief concentratierisico's opzoekt. Om te bepalen of de groep blootgesteld is aan marktconcentratierisico hanteert CZ groep de rekenmethode, zoals voorgeschreven in artikel 183 van de gedelegeerde verordening. Het concentratierisico is daarmee op dit moment niet significant. Ook in de toekomst zijn geen significante risicoconcentraties te verwachten.

C.7.2 Risicoafhankelijkheden

De samenhang tussen risicomodules en ondermodules wordt gekwantificeerd met behulp van de door de gedelegeerde verordening voorgeschreven correlatiematrices. Voor CZ groep betekent dit dat er sprake is van correlatie tussen het verzekeringstechnisch risico, marktrisico en tegenpartijkredietrisico. Binnen het verzekeringstechnisch risico is er sprake van correlatie tussen het zorgrisico (non-similar to life) en catastroferisico. Binnen het marktrisico is er sprake van correlatie tussen het aandelen-, rente-, valuta-, vastgoed-, spread- en concentratierisico. Binnen het tegenpartijkredietrisico is er sprake van correlatie tussen type I en type II kredietrisico's. In Tabel 10 van hoofdstuk E worden al deze (sub)risicomodules gekwantificeerd weergegeven. Hieruit blijkt de kwantitatieve samenhang tussen de verschillende risico's. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat er tussen de risicomodules die op CZ groep van toepassing zijn, slechts een (zeer) beperkte afhankelijkheid bestaat (correlatiecoëfficiënt van 0,25).

C.7.3 Risicogevoeligheden

In de ORSA worden de risicogevoeligheden in kaart gebracht aan de hand van stresstests en gevoeligheidsanalyses. De scenario's die aan de stresstests ten grondslag liggen, worden gebaseerd op de uitgevoerde eventgedreven ORSA's en de dynamische risico's die door de business gedurende de verslagperiode zijn geïdentificeerd. De impact van de diverse scenario's op de solvabiliteit (zowel de SCR als de Own Funds) wordt doorgerekend voor alle scenario's afzonderlijk. Hierbij wordt minimaal vijf jaar vooruit geprognoseerd en worden alle relevante en bekende ontwikkelingen zo goed mogelijk (kwantitatief) meegenomen. Daarnaast worden reverse-stresstests uitgevoerd om te bepalen welke combinaties van stress leiden tot een solvabiliteitsratio van 100%. De uitkomsten van de scenarioanalyses laten zien dat de financiële impact op de solvabiliteitspositie beperkt is. Alleen zeer onwaarschijnlijke scenario's (zoals het omvallen van systeembanken) zouden de solvabiliteitspositie serieus kunnen bedreigen. Hierbij komt in geen enkel scenario de continuïteit in gevaar.

Naast de scenarioanalyses worden diverse gevoeligheidsanalyses uitgevoerd. Voor de volgende parameters is gekeken bij welke kritieke waarde de solvabiliteitsratio onder de 100% uitkomt: lump sum verlies, zorginflatie en verzekerdenaantallen. Voor al deze parameters worden de kritieke waarden bepaald voor de komende vijf jaar. In alle gevallen geldt dat deze kritieke waarden zeer extreem zijn. Tot slot wordt een aparte gevoeligheidsanalyse uitgevoerd voor de gevoeligheden van het verzekerdenbestand, de schadevoorziening en de beleggingsportefeuille. De impact van deze gevoeligheden op SCR en eigen vermogen zijn beperkt.

Op basis van de uitkomsten van de scenario- en gevoeligheidsanalyses is de interne solvabiliteitsnorm ultimo 2018 gesteld op minimaal 120% van de vereiste solvabiliteit (zie hiervoor ook hoofdstuk E). Deze norm is een passende reflectie van de behoudende risicohouding.

D Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Solvency II vereist dat de activa en passiva op de balans gewaardeerd worden tegen economische waarde. Dit hoofdstuk geeft per materiële categorie activa en passiva een uiteenzetting van de grondslagen, aannames en belangrijkste methoden die zijn gehanteerd om tot de gerapporteerde waarden te komen. Tevens is inzichtelijk gemaakt waar de methoden materieel afwijken van de grondslagen, aannames en methoden die zijn gebruikt voor de waardering van de statutaire balans in de jaarrekening op basis van BW 2 titel 9 (hierna 'jaarrekening').

Algemene informatie met betrekking tot de waardering

Solvency II hanteert als basisprincipe dat activa en passiva gewaardeerd worden conform op actieve markten genoteerde marktprijzen voor diezelfde (of soortgelijke) activa en passiva (economische waarde).

Per individuele balanspost wordt toegelicht hoe deze worden gewaardeerd volgens de Solvency II waarderingsgrondslagen. Als van deze grondslagen wordt afgeweken, wordt toegelicht wat de reden daarvan is (conform het proportionaliteitsbeginsel en rekening houdend met aard en omvang van de post).

Activa en passiva luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koersen per balansdatum. Transacties in vreemde valuta en de daaruit voortvloeiende baten en lasten worden berekend tegen de koersen op transactiedatum.

Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva gesaldeerd en voor het nettobedrag in de balans opgenomen als CZ groep een wettelijke of contractuele bevoegdheid heeft om bedragen te salderen en tevens het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig af te wikkelen.

Financiële instrumenten worden op de balans opgenomen zodra CZ groep de contractuele tegenpartij van een bevestigde transactie is geworden. Financiële instrumenten worden niet langer opgenomen als het recht (verplichting) op de ontvangst (betaling) van kasstromen uit de financiële activa (passiva) is vervallen of als CZ groep nagenoeg alle economische voordelen en risico's overdraagt aan een derde.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen maakt de RvB, in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen, die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Overig

Buiten hetgeen in dit hoofdstuk staat beschreven, zijn er geen relevante materiële bijzonderheden.

Solvency II balans CZ groep

Tabel 4 geeft een overzicht van de Solvency II- balans van CZ groep.

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Immateriële activa	8.035		-8.035	0	0
Materiële vaste activa voor eigen gebruik	19.789	28.517	-2.199	46.107	46.408
Beleggingen	3.023.848	-29.654	294	2.994.488	3.299.571
Leningen en hypotheken	0	5.862	0	5.862	5.620
Vorderingen uit hoofde van verzekeringen	146.536			146.536	159.452
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	1.833.917	823.276	15.569	2.672.761	2.660.194
Geldmiddelen en kasequivalenten	136.538	1.470		138.008	183.894
Overige bezittingen	30.657	-7.208		23.449	17.685
Totaal activa	5.199.320	822.263	5.629	6.027.211	6.372.824
	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Technische voorzieningen	2.074.665	1.007.195	113.662	3.195.522	3.571.895
Voorzieningen niet zijnde technische voorziening	1.175			1.175	2.554
Pensioenuitkeringsverplichtingen	53.782			53.782	57.491
Schulden uit hoofde van verzekeringen	271.951			271.951	339.911
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	37.869			37.869	37.980
Overige verplichtingen	226.554	-184.932		41.622	68.746
Totaal verplichtingen	2.665.996	822.263	113.662	3.601.921	4.078.577
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	2.533.324		-108.033	2.425.291	2.294.247
Totaal passiva	5.199.320	822.263	5.629	6.027.211	6.372.824

Tabel 4 Opbouw van de Solvency II waarde vanuit de jaarrekening

D.1 Activa

In deze paragraaf volgt een beschrijving van de door CZ groep gehanteerde methode voor de waardering van de activa in de Solvency II- balans (zie Tabel 4).

Immateriële activa

Waardering Solvency II

Immateriële activa bestaan uit geactiveerde kosten voor aanschaf en ontwikkeling software. Deze worden onder Solvency II op € 0 gewaardeerd.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De waardering onder Solvency II wijkt af van de waardering in de jaarrekening. In de jaarrekening worden de immateriële vaste activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijbehorende kosten of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van geschatte economische levensduur. Indien de realiseerbare waarde duurzaam lager ligt dan de boekwaarde, vindt er een afwaardering plaats.

Materiële vaste activa voor eigen gebruik

Waardering Solvency II

Materiële vaste activa voor eigen gebruik bestaan uit *terreinen en gebouwen* en *bedrijfsmiddelen*. De waarde wordt iedere twee jaar vastgesteld middels een taxatie door een externe partij. In het tussenliggende jaar vindt er een desktop review plaats door de externe taxateur waarbij getoetst wordt of de taxatiewaarde uit de meest recente taxatie nog voldoet. Indien er indicaties zijn dat dit niet het geval is, wordt de taxatie verhoogd of verlaagd door middel van een indexatie. De meest recente taxatie over de waardering ultimo 2018 heeft in november 2017 plaatsgevonden.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

Terreinen en gebouwen (eigen gebruik) worden in de jaarrekening onder beleggingen opgenomen.

De waardering onder Solvency II wijkt af van de waardering in de jaarrekening.

- *Terreinen en gebouwen*: In de jaarrekening vindt de waardering van terreinen, gebouwen en installaties plaats tegen aanschafwaarde, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn lineair berekend en gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Op de terreinen wordt niet afgeschreven. Indien de realiseerbare waarde lager ligt dan de boekwaarde, vindt er een afwaardering plaats.
- *Bedrijfsmiddelen*: in de jaarrekening worden bedrijfsmiddelen gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur. Indien de realiseerbare waarde lager ligt dan de boekwaarde, vindt er een afwaardering plaats.

Beleggingen

Waardering Solvency II

Beleggingen worden onder Solvency II als volgt gewaardeerd:

- *Terreinen en gebouwen (niet voor eigen gebruik):* de waarde wordt iedere twee jaar vastgesteld middels een taxatie door een externe partij. Zie toelichting over de waardering van *terreinen en gebouwen* onder kopje 'Materiële vaste activa voor eigen gebruik'.
- *Beleggingen anders dan terreinen en gebouwen:*
 - Aandelen en obligaties: deze beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde ultimo boekjaar. De marktwaarde is gebaseerd op gepubliceerde noteringen in een actieve markt voor identieke of soortgelijke activa.
 - Commercial paper en deposito's: deze beleggingen zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde plus opgelopen rente. Gezien de korte doorlooptijd van deze instrumenten is de boekwaarde plus opgelopen rente een goede benadering van de economische waarde.
 - Beleggingen in externe beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van intrinsieke waarde. Gezien de aard en omvang van deze beleggingen is dit een goede benadering van de economische waarde

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De herrubricering ten opzichte van de jaarrekening bestaat uit:

- *Terreinen en gebouwen (eigen gebruik):* deze worden in de Solvency II balans buiten de beleggingen opgenomen onder de balanspost 'Materiële vaste activa voor eigen gebruik'.
- *Leningen:* deze worden in de jaarrekening onder beleggingen opgenomen, terwijl deze in de Solvency II balans buiten de beleggingen onder de balanspost 'Leningen en hypotheek' worden opgenomen.
- *Liquide middelen gerelateerd aan de beleggingsportefeuille:* deze worden in de jaarrekening opgenomen onder beleggingen. Op de Solvency II -balans vallen deze onder de balanspost 'Geldmiddelen en kasequivalenten'.
- *Opgelopen rente en de nog te ontvangen dividenden met betrekking tot beleggingen:* in de jaarrekening vallen deze onder de overige bezittingen (overlopende activa), terwijl deze op de Solvency II balans onderdeel uitmaken van de beleggingen.

De waardering voor terreinen en gebouwen (niet voor eigen gebruik) wijkt onder Solvency II af van de waardering in de jaarrekening. In de jaarrekening wordt gewaardeerd op basis van afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Zie de toelichting over de waardering van terreinen en gebouwen onder het kopje 'Materiële vaste activa voor eigen gebruik'.

Voor de beleggingen anders dan terreinen en gebouwen zijn de waardering in de jaarrekening en de waardering onder Solvency II gelijk.

Leningen en hypotheek

Waardering Solvency II

De leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde, waar nodig onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

Leningen worden in de jaarrekening onder beleggingen opgenomen.

De waardering in de jaarrekening is gelijk aan de waardering onder Solvency II.

Vorderingen uit hoofde van verzekeringen

Waardering Solvency II

Gezien de korte looptijd van de onderliggende vorderingen wordt de economische waarde gelijkgesteld aan de nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor vermoedelijke oninbaarheid.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De vorderingen uit hoofde van verzekeringen en op intermediairs zijn voor dezelfde waarde in de Solvency II- balans opgenomen als in de jaarrekening.

Vorderingen uit hoofde van verzekeringen en op intermediairs worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor vermoedelijke oninbaarheid.

Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)

Waardering Solvency II

Het grootste deel van deze balanspost bestaat uit:

- de vordering op het Zorginstituut Nederland (ZiNL). In de vordering op ZiNL betreffende het Zorgverzekeringsfonds is een bedrag opgenomen voor het verwachte aandeel in de landelijke verevening. Dit bedrag is berekend op basis van schattingen van de landelijke zorgkosten, mede opgegeven door Zorgverzekeraars Nederland.
- vorderingen op zorgverleners
- nog te factureren bedragen aan verzekerden.

Gezien de korte looptijd van de onderliggende vorderingen wordt de economische waarde gelijkgesteld aan de nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor vermoedelijke oninbaarheid.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De herrubriceringen ten opzichte van de jaarrekening bestaan uit:

- Alle bedragen met betrekking tot ex-post-verevening van de vordering op ZiNL zijn op de Solvency II- balans verrekend met de 'best estimate' technische voorziening.
- Aan zorgverleners verstrekte voorschotten voor reeds verrichte, nog niet gedeclareerde zorgverrichtingen. Deze zijn in de jaarrekening gesaldeerd met de technische voorzieningen.

Deze vorderingen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor vermoedelijke oninbaarheid. De Solvency II- waarde verschilt ten opzichte van de jaarrekening doordat onder Solvency II geen prudentie is opgenomen voor het opvangen van mogelijke tegenvallers ten aanzien van de schattingen in de bijdragen.

Geldmiddelen en kasequivalenten

Waardering Solvency II

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

Liquide middelen gerelateerd aan de beleggingsportefeuille worden in de jaarrekening opgenomen onder beleggingen.

De liquide middelen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige bezittingen

Waardering Solvency II

Gezien de korte looptijd is de economische waarde gelijkgesteld aan de nominale waarde.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De belangrijkste herrubriceringen ten opzichte van de jaarrekening bestaat uit opgelopen rente en de nog te ontvangen dividenden met betrekking tot beleggingen. In de jaarrekening vallen deze onder de overige bezittingen (overlopende activa), terwijl deze op de Solvency II balans onderdeel uitmaken van de beleggingen.

De overige bezittingen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen nominale waarde.

D.2 Technische voorzieningen

D.2.1 Algemeen

De technische voorziening onder Solvency II betreft de beste schatting van de schade- en premievoorziening, aangevuld met een risicomarge.

De voorzieningen hebben betrekking op de basisverzekering, de verplichte verzekering tegen ziektekosten voortvloeiend uit de Zorgverzekeringswet. Daarnaast hebben de voorzieningen betrekking op aanvullende ziektekostenverzekeringen die alleen ziektekosten dekken die niet in het wettelijk pakket van de Zorgverzekeringswet en/of de Wet langdurige zorg zijn opgenomen. Het betreft veelal gedeeltelijke vergoedingen, die bovendien gemaximeerd zijn in aantallen en/of euro's. Deze voorziening is zeer kortlopend. Na het eerste kwartaal van t+1 is nagenoeg 100% van de desbetreffende ziektekosten gedeclareerd. De voorzieningen hebben een (relatief) korte looptijd (de gemiddelde duration is korter dan één jaar).

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de technische voorziening ultimo 2018 voor CZ groep conform Solvency II waarderingsgrondslagen, opgesplitst naar 'beste schatting' (Best Estimate - BE) en 'risicomarge'.

	Schadevoorziening	Premievoorziening
BE basisverzekering	2.758.035	234.420
BE aanvullende verzekering	50.621	17.802
BE afhandelingskosten	18.572	0
BE Totaal	2.827.228	252.222
Risicomarge	116.072	
Technische voorziening	3.195.522	

Tabel 5 Samenstelling van de technische voorzieningen

D.2.2 Schadevoorziening

De schadevoorziening wordt gewaardeerd op basis van de contante waarde van de som van de beste schatting en betreft de kosten van nog uit te keren vergoedingen van behandelingen van verzekerden die zijn gestart vóór de balansdatum.

De schatting van de schade vindt in principe plaats door op basis van gedeclareerde perioden en ervaringscijfers per zorgverlener of groep zorgverleners het aantal nog te declareren verrichtingen en daarbij horende kosten te schatten. De schatting van declaraties van ziektekosten die van verzekerden nog worden verwacht, is gebaseerd op ervaringscijfers over het tijdstip, waarop verzekerden/zorgverleners hun declaratie inzenden. (Groepen van) zorgverleners en verzekerden kennen een bepaald patroon van indienen van rekeningen en op basis van deze patronen, inclusief afloopwisselingen en seizoensinvloeden, kan bepaald worden wat nog ontvangen moet worden per soort zorg.

Bij de taxatie van de kosten ziekenhuiszorg en kosten GGZ is rekening gehouden met de contractuele afspraken met ziekenhuizen en GGZ-instellingen voor 2018, waarin naast prijs- en volumeafspraken met name de omzetplafonds in aanmerking zijn genomen.

In de voorziening is tevens een voorziening voor afhandelingskosten begrepen, die jaarlijks wordt berekend. De basis voor de voorziening voor afhandelingskosten wordt gevormd door de ultimo boekjaar nog af te wikkelen declaraties ziektekosten over het afgelopen jaar en voorgaande jaren. De voorziening voor afhandelingskosten wordt bepaald op basis van de integrale kosten die aan het personeel van de interne organisatorische eenheden, belast met de afhandeling van de hiervoor genoemde declaraties ziektekosten, toe te rekenen zijn.

De schadevoorziening wordt vervolgens vastgesteld als de contante waarde van de schadevoorziening zoals hierboven vermeld, gecorrigeerd voor de nog te verrekenen ex-post bijdrage ZiNL. De technische voorzieningen worden contant gemaakt op basis van de door EIOPA gepubliceerde rentetermijnstructuur, zonder volatiliteitsaanpassing en matchingopslag. Aflooperpercentages van de voorziening worden gebruikt ter bepaling van de toekomstige kasstromen voor verdiscontering.

D.2.3 Premievoorziening

De premievoorziening wordt gewaardeerd op basis van de contante waarde van de in- en uitgaande kasstromen van de reeds gesloten contracten per jaarultimo voor het komende jaar.

De beste schatting van de premievoorziening wordt vastgesteld door de afzonderlijk te verwachten kasstromen met betrekking tot het resultaat van het jaar volgend op het boekjaar contant te maken op basis van de door EIOPA gepubliceerde rentetermijnstructuur. De betreffende kasstromen zijn:

- de prognose premie voor jaar $t+1$ (exclusief de vooruit ontvangen premie zoals opgenomen op de balans voor jaar t);
- de prognose bijdrage voor jaar $t+1$;
- de prognose schade voor jaar $t+1$;
- de te verwachten kosten voor jaar $t+1$.

Voor de afloop van de kasstromen worden aflooperpercentages vastgesteld op basis van historische informatie.

D.2.4 Risicomarge

De risicomarge wordt gewaardeerd op basis van de contante waarde van de kosten voor het aanhouden van toetsingsvermogen. Ofwel, de risicomarge betreft de contante waarde van de kapitaalskosten die een verzekeraar nodig heeft om de voorziening over te kunnen nemen. De berekening van de risicomarge is gebaseerd op de veronderstelling dat de gehele portefeuille verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen aan een andere verzekerings- of herverzekeringsonderneming wordt overgedragen. De risicomarge wordt vastgesteld conform methode 1. Hierbij worden voor de berekening van toekomstige solvabiliteitseisen individuele (sub)risico's in sommige of alle (sub)modules benaderd.

D.2.5 Onzekerheden door de werking van het risicovereveningssysteem

De werking van het risicovereveningssysteem brengt met zich mee dat het drie tot vier jaar duurt voordat tot een definitieve afrekening met de individuele zorgverzekeraars overgegaan kan worden. Het risico is dan ook dat de werkelijke bijdragen afwijken van de ex ante en tussentijdse afrekeningen. De lange doorlooptijd in combinatie met de beschikbaarheid van de nieuwe gegevens van verzekerdenkenmerken zorgt voor een cumulatie van onzekerheden in die periode.

De resultaten van de risicoverevening tot en met 2015 zijn materieel door het ZiNL vastgesteld. Hierdoor is inzicht in de uitkomsten van de eerste tien jaren risicoverevening onder de Zorgverzekeringswet en daarmee tevens een beter beeld voor de jaren na 2015. Ook zijn als gevolg van de beschikbaarheid van de resultaten van deze jaren de onzekerheden over de effecten van verdeelfouten in de modellen afgenomen.

Ex ante onderkende onzekerheden rondom de raming van het aantal verzekerden van een vereveningscriterium worden gemitigeerd door criteriumneutraliteit. De toepassing van criteriumneutraliteit wordt per tekenjaar door ZiNL vastgesteld. De keuze voor het toepassen van criteriumneutraliteit kan materiële effecten hebben op de risicovereveningsresultaten.

D.2.6 Macronacalculatie

Met ingang van tekenjaar 2012 is de macronacalculatie materieel afgeschaft. Omdat de macroramingen van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), en daardoor de toegekende bijdragen uit het Zorgverzekeringsfonds, te hoog waren heeft dat geleid tot extra positieve risicovereveningsresultaten in de jaren 2012 tot en met 2018.

D.2.7 Onzekerheden ten aanzien van de kosten van de basisverzekering

Zorgkosten MSZ en dure medicijnen

Binnen de zorgkosten MSZ vinden regelmatig systeemwijzigingen plaats waardoor historische patronen vaak niet bruikbaar zijn. De invoering van de nieuwe geneesmiddelen registratie is hiervan het laatste voorbeeld in 2017. Met betrekking tot 2016, 2017 en ook 2018 is er onzekerheid met name als gevolg van de kosten voor dure geneesmiddelen (niet zijnde nieuwe intramurale dure geneesmiddelen), prestaties op nacalculatiebasis en het openbreken van contracten.

Financieel arrangement

Zowel voor de intramurale als de extramurale dure geneesmiddelen spreekt de overheid financiële arrangementen af. De zorgverzekeraar heeft geen inzicht in deze afspraken. In het laatste kwartaal van 2018 is voor de eerste keer landelijk voorinformatie opgeleverd. De kwaliteit van deze opgave is nog niet toetsbaar, maar vormt wel de basis voor de inschatting van deze opbrengsten.

Zorgkosten GGZ

Als gevolg van de lange doorlooptijden in de aanlevering van declaraties van de GGZ-instellingen is er pas laat inzicht in de effecten op het zorgkostenverloop 2016, 2017 en ook 2018. Daardoor is er ook pas laat inzicht in effecten van systeemwijzigingen, verzekerdenuitwisselingen en patiënten-verschuivingen onder andere naar de eerstelijns GGZ. Ook het openbreken van de contracten speelt binnen de GGZ.

Zorgkosten buitenland

Zowel de directe als indirecte stroom van buitenland declaraties bevatten een onzekerheid aangezien de declaraties pas heel laat binnen komen. Daarnaast zijn er grote fluctuaties mogelijk in de kosten per patiënt.

Niet-gecontracteerde zorg

Een toename van niet-gecontracteerde zorg met name bij de GGZ en wijkverpleging brengt een toename in onzekerheden met betrekking tot de toekomstige schadelast met zich mee.

D.2.8 Mitigering van de onzekerheden door het risicovereveningssysteem

De hiervoor weergegeven onzekerheden in de zorgkosten kunnen invloed hebben op het resultaat over 2018 en de hoogte van de technische voorziening voor de basisverzekering ultimo 2018. Het financiële risico als gevolg van de genoemde onzekerheden wordt deels gemitigeerd. Dat geldt primair omdat het risicovereveningssysteem er juist op is gericht om een adequate, aan het risico van de populatie van de verzekeraar gerelateerde financiering te realiseren. Bovendien worden resterende risico's gemitigeerd omdat er nog een beperkt aantal ex post correctiemechanismen op de budgetonderdelen van de bijdragen uit het Zorgverzekeringsfonds plaatsvinden, namelijk:

De nacalculatie deelbijdrage vast

De vaste kosten MSZ worden 100% nagecalculeerd omdat weinig/geen invloed kan worden uitgeoefend op de hoogte van deze kosten. Op de kosten van overige budgetonderdelen wordt niet nagecalculeerd.

De toepassing van de bandbreedteregeling (vangnet) tot en met 2016

Tot en met 2016 is er onder andere sprake van een bandbreedteregeling voor de onzekerheden in de verevening van de kosten geneeskundige GGZ, langdurige GGZ en wijkverpleging.

D.2.9 Overige mitigering van onzekerheden

Met betrekking tot de rechtmatigheid en doelmatigheid van de schadelast voor ziekenhuizen en GGZ-instellingen worden evenals voorgaand jaar zelfonderzoeken door de instellingen uitgevoerd. Beoordeling van de resultaten vindt in ZN-verband plaats.

Voor 2017 is met de ziekenhuizen een handreiking controles 2017 overeengekomen, die in 2018 door de ziekenhuizen is toegepast.

Voor de GGZ zijn in 2018 de zelfonderzoeken over 2015 afgerond en is het zelfonderzoek 2016 gestart bij de instellingen die willen en kunnen deelnemen. Afronding vindt plaats in 2019. De controles die buiten de zelfonderzoeken voor 2016 vallen zijn de zorginstelling overstijgende controles en fraudeonderzoeken. Deze controles worden door de zorgverzekeraars uitgevoerd.

De reviews van de uitgevoerde zelfonderzoeken, zijn zowel voor de ziekenhuizen als de GGZ-instellingen nog onderhanden. Deze nog onderhanden werkzaamheden vertalen zich in onzekerheden bij de zorgverzekeraars, waarvoor een inschatting ten behoeve van de jaarrekening is gemaakt. Een deel van de hier beschreven risico's wordt beperkt omdat voor de ziekenhuizen en de GGZ-instellingen omzetplafonds en aanneemsommen in de contracten zijn overeengekomen.

D.2.10 Verloop van jaarrekening naar Solvency II

De technische voorzieningen op jaarrekeninggrondslagen wijken af van de technische voorzieningen op basis van Solvency II grondslagen, te weten:

- De technische schadevoorziening is de contante waarde van de schadevoorziening conform de jaarrekening, gecorrigeerd voor de nog te verrekenen ex-postbijdragen ZiNL.
- De premievoorziening is de contante waarde van de voorziening verlieslatende contracten conform de jaarrekening, gecorrigeerd voor de vooruit ontvangen premies en de in de jaarrekening gehanteerde rente. In tegenstelling tot de jaarrekening, wordt onder Solvency II ook een premievoorziening gevormd bij een positief voorcalculatorisch resultaat technische rekening van het volgend boekjaar.
- Onder Solvency II worden aan zorgverleners verstrekte voorschotten niet gesaldeerd met de 'best estimate' schadevoorziening.

Tabel 6 geeft inzicht in het verloop van de voorzieningen conform de jaarrekening naar de technische voorzieningen conform de Solvency II balans.

	Schadevoorziening	Premievoorziening
Voorziening conform jaarrekening	1.994.518	80.147
Correctie ex-post bijdrage ZiNL	39.064	
Correctie vooruit ontvangen premies		183.919
Correctie positieve waarde premievoorziening AV (voorcalculatorisch resultaat)		-14.305
Correctie bevoorschotting	784.212	
Totaal nominale voorziening Solvency II	2.817.794	249.761
Effect contant maken	9.434	2.461
Totaal contante waarde voorziening Solvency II	2.827.228	252.222
Risicomarge		116.072
Totaal technische voorziening conform SII balans	3.195.522	

Tabel 6 Opbouw van de Solvency II waarde van de technische voorziening vanuit de jaarrekening

D.3 Overige schulden

In deze paragraaf volgt een beschrijving van de door CZ groep gehanteerde grondslagen voor de waardering van de andere verplichtingen dan de technische voorzieningen in de Solvency II- balans (zie Tabel 4).

Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen

In deze voorziening is het vermogen van de Voormalige Vrijwillige Ziekenfondsverzekering verantwoord. Deze middelen worden besteed aan projecten voor zorgverlening, die bijdragen aan de bevordering van de kwaliteit van leven van zieke en gehandicapte mensen en projecten ter voorkoming van ziekten. Deze zorgprojecten worden niet via een zorgverzekering of zorgregeling gefinancierd. Bovendien kunnen deze middelen besteed worden aan projecten ter verbetering van de kwaliteit van de interne organisatie van de zorgverzekeraars. Dit is opgenomen in het convenant 'Besteding Reserves Voormalige Vrijwillige Ziekenfondsverzekering'. In het convenant is een minimale verdeling voor zorgprojecten en maximale toekenning voor bedrijfsprojecten opgenomen. De Raad van Bestuur besluit over de aard, omvang en timing van deze bestedingen na advies van de interne commissie CZ Fonds. De reserve wordt vanaf 1999 in 20 jaar afgebouwd met een jaarlijkse toevoeging van interest volgens het rendement op staatsleningen met een looptijd van 10 jaar per november van het voorafgaande jaar. Tot en met 2015 werd aan Het Centraal Fonds RVVZ (Innovatiefonds Zorg) 25% van het vermogen afgedragen voor de financiering van projecten met een

landelijk belang. Dit percentage is in 2016 losgelaten. Dit deel is opgenomen onder de schulden. Toegezegde financieringen die nog niet zijn uitbetaald worden eveneens onder de schulden opgenomen.

In 2019 eindigt de afbouwperiode van 20 jaar. Vanaf 1 januari 2019 is CZ, als beherend rechtspersoon zelf verantwoordelijk voor de afwikkeling van de aangegane verplichtingen in het kader van de RVVZ-gelden. Deze afwikkeling dient in lijn te zijn met de doelstellingen van het convenant en dient ultimo 2022 gereed te zijn.

Waardering Solvency II

De voorziening is gewaardeerd tegen economische waarde. Gezien de aard, de beperkte resterende looptijd, en omvang van de voorziening is de economische waarde gelijkgesteld aan de nominale waarde.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen zijn voor dezelfde waarde in de Solvency II- balans opgenomen als in de jaarrekening.

De voorziening is in de jaarrekening gewaardeerd tegen nominale waarde.

Pensioenuitkeringsverplichtingen

Waardering Solvency II

De uitgestelde beloningen hebben betrekking op de VUT-overgangsregeling, de vergoedingsregeling voor ziektekostenpremies aan gepensioneerden en de jubileum-uitkeringen bij 12½-, 25- en 40-jarig dienstverband. Deze beloningen in de vorm van rechten op uitkering na afloop van het dienstverband en beloningen betaalbaar op termijn worden volgens de richtlijn RJ271 'Personeelsbeloningen' verwerkt.

Voor de berekening van de VUT-verplichting zijn onder meer de volgende veronderstellingen gehanteerd:

- de overlevingskans wordt berekend volgende de prognosetafels AG2018, gecorrigeerd voor ervaringssterfte, gedifferentieerd naar leeftijd conform de ABTN 2018 van SBZ Pensioen;
- de rekenrente wordt gebaseerd op de huidige marktrente van hoogwaardige bedrijfsobligaties en bedraagt 0,43% (2017: 0,20%);
- de verplichting wordt contant gemaakt waarbij uitgegaan wordt van de Projected Unit Credit methode;
- de inflatie is afgeleid van de Consumenten Prijs Index (CPI) en bedraagt 1,5% (2017: 1,5%);
- de franchise bedraagt 13.785 euro (2017: 13.344 euro);
- de indexatie van de tijdelijke pensioenen van SBZ wordt bepaald op de toeslagverleningen en bedraagt 0,5% (2017: 0,5%);
- er wordt rekening gehouden met een algemene salaristijding van 1,5% (2017: 1,5%) en een individuele carrière-component.

De arbeidsvoorwaarden van CZ groep geven medewerkers een recht op gratificaties op het moment dat zij 12½, 25 of 40 jaar in dienst zijn alsmede op een bijdrage in de kosten van de ziektekostenverzekering na pensionering. Bij de berekening van deze verplichtingen worden dezelfde veronderstellingen, met uitzondering van de rekenrente, gehanteerd als bij de berekening van de VUT-verplichting. De gehanteerde rekenrente voor deze verplichtingen is 1,57% (2017: 1,30%).

CZ groep is voor de uitvoering van haar pensioenregeling aangesloten bij SBZ Pensioen. De pensioenregeling heeft betrekking op alle medewerkers en leidt tot vergoedingen die gebaseerd zijn op het salaris en het aantal dienstjaren van medewerkers op hun pensioengerechtigde leeftijd. De pensioenregeling betreft een middelloonstelsel en kent een opbouw voor het ouderdomspensioen van 1,875% over de pensioengrondslag tot een maximum van 105.075 euro voor 2018, (107.593 euro voor 2019). De franchise is bijgesteld naar

13.344 euro voor 2018, (13.785 euro voor 2019). De uitvoering van de pensioenregeling is ondergebracht bij SBZ. Dit betekent dat alleen de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Voor medewerkers met een pensioengrondslag boven de 105.075 euro voor 2018 (2019: 107.593 euro) is door Zorgverzekeraars Nederland een collectieve vrijwillige excedent regeling afgesloten bij ABN AMRO Premiepensioeninstelling (PPI). De regeling is een Beschikbare-premieregeling voor een netto pensioen. De verschuldigde bruto premies over het boekjaar worden als kosten verantwoord.

De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een op de balans opgenomen voorziening. In geval van een tekort bij het bedrijfstak pensioenfonds heeft CZ groep geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds kwam eind december 2018 uit op 112,4%. Op grond van de beleggingsstrategie geldt een hoger vereist vermogen (116,7%). SBZ heeft reeds bij DNB een herstelplan ingediend. Het verlagen van de pensioenen is niet aan de orde. Op 31 december 2018 is de dekkingsgraad van pensioenfonds SBZ Pensioen op basis van de marktrente 105,3% (2017: 110,3%) en op basis van de DNB UFR curve 108,3% (2017: 113,7%).

De pensioenregeling kent de volgende indexatieregeling voor actieve deelnemers: jaarlijks storten de werkgevers 2,85% van de loonsom in een indexatiedepot. De indexatie wordt hiermee uitgevoerd voor alle actieve werknemers van de betreffende werkgevers. De indexatie zal maximaal conform het in de CAO overeengekomen percentage van de loonontwikkeling vanaf 2 januari in het daaraan voorafgaande jaar tot en met genoemde 1 januari bedragen. Op de opgebouwde pensioenaanspraken wordt jaarlijks op 1 januari een toeslag verleend. Naast deze indexatie worden de pensioenen elk jaar aangepast aan prijsstijgingen, maar alleen als SBZ voldoende geld in kas heeft. Het bestuur van SBZ beslist dit jaarlijks opnieuw op basis van de actuele financiële situatie.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De pensioenuitkeringsverplichtingen zijn voor dezelfde waarde in de Solvency II- balans opgenomen als in de jaarrekening.

Schulden uit hoofde van verzekeringen

Waardering Solvency II

De verzekeringsschulden en schulden aan tussenpersonen zijn gewaardeerd tegen economische waarde. Gezien de korte looptijd is de economische waarde gelijkgesteld aan de nominale waarde.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De verzekeringsschulden en schulden aan tussenpersonen zijn voor dezelfde waarde in de Solvency II- balans opgenomen als in de jaarrekening.

Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)

Waardering Solvency II

De schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen) zijn gewaardeerd tegen economische waarde. Gezien de korte looptijd is de economische waarde gelijkgesteld aan de nominale waarde.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen) zijn voor dezelfde waarde in de Solvency II- balans opgenomen als in de jaarrekening

Overige verplichtingen

Waardering Solvency II

De overige verplichtingen zijn gewaardeerd tegen economische waarde. Gezien de korte looptijd is de economische waarde gelijk verondersteld aan de nominale waarde.

Verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De belangrijkste herrubricering ten opzichte van de jaarrekening bestaat uit vooruit ontvangen premies. Onder Solvency II worden de betreffende premies meegenomen in de scope van de kasstromen voor de bepaling van 'best estimate technische voorzieningen'

Overige verplichtingen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen nominale waarde.

D.4 Alternatieve waarderingmethoden

CZ groep hanteert geen overige alternatieve waarderingmethoden die niet eerder vermeld en toegelicht zijn.

D.5 Overige informatie

Alle relevante informatie is in de voorgaande paragrafen aan de orde gekomen

E Kapitaalbeheer

Dit hoofdstuk gaat dieper in op het kapitaalbeheer van CZ groep. Paragraaf E.1 geeft inzicht in enkele aspecten van het kapitaalbeheer en in de structuur, de omvang en de kwaliteit van het eigen vermogen van CZ groep. Paragraaf E.2 geeft informatie over de hoogte en de samenstelling van de SCR en MCR. Ten slotte worden in de paragrafen E.3 t/m E.6 enkele overige aspecten die van belang zijn voor het kapitaalbeheer uiteengezet.

E.1 Eigen vermogen

Deze paragraaf geeft inzicht in de belangrijkste doelstelling van het kapitaalbeleid en de samenstelling van het eigen vermogen van CZ groep.

E.1.1 Kapitaalbeheer

CZ groep is een onderlinge waarborgmaatschappij die haar zorgverzekeringsactiviteiten uitvoert ten behoeve van haar leden. Dat betekent dat het beheer van het eigen vermogen moet passen bij de belangen van haar leden. Het eigen vermogen van CZ groep wordt gebruikt om de strategische doelstellingen te kunnen realiseren en om de risico's die daarbij horen voldoende af te kunnen dekken. Een eventueel solvabiliteitsoverschot vloeit via premiedemping terug naar de leden en een tekort wordt via premieopslagen aangevuld. De beleggingsportefeuille van CZ groep draagt met een beperkt risicoprofiel bij aan het laag houden van de premie op lange termijn.

Kapitaalsturing vindt primair plaats via het kapitaalbeleid, waarin een streefsolvabiliteit is gedefinieerd. Dit kapitaalbeleid is nader uitgewerkt in de ORSA. Per ultimo 2018 bedraagt de ondergrens van de streefsolvabiliteit minimaal 120% van de vereiste solvabiliteit. Met deze ondergrens verwacht CZ groep de grotere en meer waarschijnlijke risico's te kunnen opvangen. De streefsolvabiliteit wordt jaarlijks vastgesteld in het ORSA-proces en is gebaseerd op de Solvency II-eis, de Solvency Capital Requirement (SCR), aangevuld met een risico gewogen buffer. In de ORSA wordt nadrukkelijk meerdere jaren vooruitgekeken zodat rekening gehouden wordt met de onzekerheden in de toekomst. De uiteindelijke keuzes die hierin worden gemaakt zijn ondersteund door scenario- en impactanalyses. Deze zijn zo gekozen, dat de belangrijkste variabelen van het risicoprofiel van CZ groep geraakt worden. Afgelopen jaar hebben er geen materiële wijzigingen plaatsgevonden binnen het kapitaalbeheer.

Per ultimo 2018 bedraagt de SCR ratio voor CZ groep 157% (2017: 149%).

E.1.2 Vermogenspositie

In deze subparagraaf wordt dieper ingegaan op de vermogenspositie van CZ groep. Er wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de kwaliteit en de beschikbaarheid van het eigen vermogen, het verloop ervan ten opzichte van eind vorig jaar, en waar deze afwijkt ten opzichte van het in de jaarrekening gepresenteerde eigen vermogen.

Indeling en samenstelling van het eigen vermogen

Tabel 7 geeft een overzicht van de verdeling van het eigen vermogen van CZ groep over de verschillende entiteiten binnen de groep. De groepssolvabiliteit is bepaald conform methode 1 (consolidatie)¹. Het Solvency II eigen vermogen van CZ groep per ultimo 2018 bedraagt 2.425 miljoen euro (2017: 2.294 miljoen euro). Het volledige eigen vermogen van CZ groep is van tier-1 kwaliteit en kan nagenoeg in zijn geheel worden toegeschreven aan de reconciliatiereserve (Tabel 9). Hieronder vallen :

- het exploitatieresultaat dat gedurende de jaren conform de statuten aan de (statutaire) reserve is toegevoegd;
- de aan de (bestemmings)reserve van CZ groep toegevoegde middelen die worden gereserveerd uit hoofde van het CZ Zorgdoorbraak Fonds. Aangezien CZ groep vrij is om de voor deze middelen gereserveerde bestemming te wijzigen, worden deze middelen tot het vrij beschikbare vermogen gerekend;
- voormalige wettelijke reserves Ziekenfondswet. Aangezien CZ groep voldoet aan de gestelde voorwaarden, worden de voormalige wettelijke reserves Ziekenfondswet volledig meegenomen in het eigen vermogen dat in aanmerking komt voor dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste. Met ingang van 1 januari 2018 is de beklemming op de wettelijke reserve Ziekenfondswet verlopen. In de Tweede Kamer is in 2017 een initiatiefwetsvoorstel inzake een winstuitkeringsverbod voor zorgverzekeraars goedgekeurd, waar de Eerste Kamer echter niet mee heeft ingestemd. De initiatiefnemers hebben gewerkt aan een novelle op het wetsvoorstel om alsnog met terugwerkende kracht de voormalige reserve Ziekenfondswet onder het winstuitkeringsverbod te brengen. Deze novelle behelst daarnaast een uitkeringsverbod van de winst die na 1 januari 2006 met de basisverzekeringen is behaald. Uitkering van winst uit aanvullende zorgverzekeringen en uitkeringen aan andere zorgverzekeraars binnen dezelfde groep ter versterking van de solvabiliteit van die andere zorgverzekeraar blijven wel toegestaan. De novelle is nog niet goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer;
- wettelijke reserve in verband met het niet-uitkeerbare deel van het eigen vermogen van CZ Zorgkantoor B.V. Aangezien deze reserve niet ingezet kan worden om verliezen op te vangen, wordt dit niet meegenomen in het eigen vermogen dat in aanmerking komt voor dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste;
- verschillen tussen de waardering onder Solvency II en de in de jaarrekening toegepaste grondslag (op basis van BW 2 titel 9).

¹ Artikel 230 Richtlijn 2009/138/EG

	Excess of assets over liabilities waardering Solvency II	Excess of assets over liabilities waardering jaarrekening
Eigen vermogen CZ groep geconsolideerd	2.425.291	2.533.324
<i>Eigen vermogen solo entiteiten</i>		
O.W.M. CZ groep Zorgverzekeraar U.A.	1.783.491	1.875.128
O.W.M. CZ groep Aanvullende Verzekering Zorgverzekeraar U.A.	650.368	661.568
Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.	398.891	420.819
OHRA Zorgverzekeringen N.V.	135.849	138.838
OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V.	189.851	202.149
<i>Overige entiteiten</i>		
CZ Zorgkantoor B.V.	6.824	6.824
CZ Fund Management B.V.	165	165
Eigen vermogen stichtingen	-3.372	-3.372

Tabel 7 Overzicht van het eigen vermogen van de verschillende entiteiten van CZ groep ²

Aansluiting tussen het eigen vermogen onder Solvency II en het eigen vermogen in de jaarrekening op basis van BW 2 titel 9 grondslagen

Onderstaande tabel geeft een inzicht in het verschil tussen het eigen vermogen onder Solvency II en het eigen vermogen in de jaarrekening. Deze verschillen zijn het gevolg van de in hoofdstuk D beschreven verschillen in waarderingsgrondslag tussen Solvency II en de jaarrekening.

	2018	2017
Eigen vermogen statutaire jaarrekening	2.533.324	2.393.030
Immateriële activa	-8.035	
Materiële vaste activa	-1.905	-2.115
Prudentie	15.569	30.657
Waarderingsverschil technische voorziening	-113.662	-127.325
Eigen vermogen Solvency II	2.425.291	2.294.247

Tabel 8 Verschil eigen vermogen Solvency II versus eigen vermogen jaarrekening

Mutatie van het eigen vermogen Solvency II

In de Tabel 9 is de mutatie inzichtelijk gemaakt tussen het in aanmerking komend eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste per ultimo 2018 en het in aanmerking komend eigen vermogen per ultimo 2017. De toename (131 miljoen euro) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het resultaat 2018 (140 miljoen euro) en de mutatie van het verschil in eigen vermogen uit hoofde van het verschil in waarderingsgrondslagen tussen BW 2.9 en Solvency II (-9 miljoen euro) (zie Tabel 8).

² NB Het eigen vermogen van OWM CZ groep Zorgverzekeraar U.A. en OWM CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A. is inclusief het eigen vermogen van de deelnemingen. De totalen van de verschillende groepsentiteiten tellen daarom niet op tot het eigen vermogen van CZ groep

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Eigen vermogen Solvency II	2.425.291	2.294.247
Reconciliatiereserve	2.425.291	2.294.247
Deel dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvency II	-6.784	-6.186
In aanmerking komend eigen vermogen Solvency II	2.418.507	2.288.061

Tabel 9 In aanmerking komend eigen vermogen huidig jaar ten opzichte van vorig jaar

E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

CZ groep maakt gebruik van het Solvency II standaardmodel voor de bepaling van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) Bij de berekening van de SCR zijn geen vereenvoudigde berekeningen toegepast. De minimumkapitaalvereiste (MCR) is berekend op basis van de omvang van de best estimate premie- en schadevoorziening en de geboekte premie in de afgelopen 12 maanden. De onderstaande tabel geeft inzicht in de SCR, MCR, het Solvency II eigen vermogen en de solvabiliteitsratio voor CZ groep.

Risicocategorie	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Marktrisico	192.423	226.205
Tegenpartijkredietrisico	67.027	71.588
Verzekeringstechnisch risico	1.158.582	1.165.091
Diversificatievoordeel	-176.832	-199.830
BSCR	1.241.200	1.263.054
Operationeel risico	297.314	276.943
SCR	1.538.514	1.539.997
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen onder Solvency II	2.418.507	2.288.061
Solvabiliteitsratio	157%	149%
MCR consolidated group	624.169	610.584

Tabel 10 Overzicht van het kapitaalvereiste van CZ groep

In Tabel 10 is de mutatie inzichtelijk gemaakt tussen de SCR per ultimo 2018 en de SCR per ultimo 2017. De SCR 2018 is nagenoeg gelijk gebleven aan de SCR 2017. De belangrijkste mutaties van de risicocategorieën onderliggend aan de totale SCR betreffen: een daling van het marktrisico (34 miljoen euro), hoofdzakelijk als gevolg van een daling in het aandelenrisico; een stijging van het operationeel risico (20 miljoen euro) als gevolg van een stijging van de ontvangen premies en bijdragen over 2018 ten opzichte van 2017; en een daling van het diversificatievoordeel (23 miljoen euro).

Aanvullende cijfermatige detailinformatie met betrekking tot de SCR, MCR en de onderliggende SCR risicomodules is te vinden in de QRT's S.25.01.

Het definitieve bedrag van het solvabiliteitsvereiste is nog onderworpen aan het oordeel van De Nederlandsche Bank.

E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

CZ groep berekent haar aandelenrisico niet op basis van looptijd. De bepalingen als vastgesteld in artikel 340 van richtlijn 2009/58/EG zijn derhalve niet van toepassing.

E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model

CZ groep maakt gebruik van het Solvency II- standaardmodel voor de bepaling van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR).

E.5 Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en het solvabiliteitskapitaalvereiste

Verzekeraars dienen een toelichting te geven wanneer in de rapportageperiode niet wordt voldaan aan het minimumkapitaalvereiste of duidelijk niet is voldaan aan het solvabiliteitskapitaalvereiste. In 2018 is er geen sprake geweest van niet-naleving van de MCR of SCR.

E.6 Overige informatie

Mogelijkheden om vermogen te schuiven binnen CZ groep

Binnen de CZ groep kan vermogen worden getransfereerd van moeder naar dochter en vice versa. Wanneer een entiteit niet meer aan de wettelijke vereisten voldoet, zal de solvabiliteit van de betreffende entiteit middels een dergelijke transfer worden aangevuld. De in paragraaf 'E.1.2 Vermogenspositie' beschreven novelle op het verbod op winstuitkering is mogelijk van invloed op eventuele dergelijke transfers in de toekomst. DNB kijkt op dit moment samen met enkele zorgverzekeraars naar de impact van het voorstel op de solvabiliteit en op de herstelmogelijkheden van zorgverzekeringsgroepen.

Tussen de twee onderlinge waarborgmaatschappijen (OWM) (Onderlinge Waarborgmaatschappij Centrale Zorgverzekeraars groep Zorgverzekeraar U.A. en Onderlinge Waarborgmaatschappij Centrale Zorgverzekeraars groep Aanvullende Verzekering Zorgverzekeraar U.A.), kan niet direct vermogen worden getransfereerd (zie juridische structuur uit Figuur 1 in hoofdstuk A). Wanneer een OWM met bijbehorende dochter(s) niet meer aan de wettelijke vereisten voldoet, kan via het nemen van bedrijfseconomische acties zoals premieverhoging de solvabiliteit tot het gewenste niveau worden aangevuld. In een uiterst geval kan door middel van het fuseren van entiteiten een verzekeraar worden gecreëerd die voldoende vermogen heeft.

Kapitaaleis verzekeringstechnisch risico:

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft aangegeven de berekening van de huidige kapitaaleis (daterend uit 2012) voor de bepaling van premie- en reserverisico te willen herijken, mede door de veranderingen in de risicoverevening die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. De kapitaaleis is van invloed op de benodigde wettelijke solvabiliteitspositie van CZ groep. Oorspronkelijk werd door DNB aangestuurd om de nieuwe eis op 1 januari 2020 in werking te laten treden. Er vindt echter eerst nog verder onderzoek plaats alvorens de definitieve datum wordt vastgesteld (zie ook paragraaf C.6.2 Dynamische materiële risico's). De kapitaaleis voor reserverisico gaat mogelijk per 1 januari 2020 al wel omhoog. Deze stijging volgt uit de brede Europese SCR-review en is van toepassing op alle Europese verzekeraars met de branche medische kosten.

Bijlage A OWM CZ groep Zorgverzekeraar U.A. (enkelvoudig)

In deze bijlage zijn de toelichtingen opgenomen die specifiek zijn voor OWM CZ groep Zorgverzekeraar U.A. (enkelvoudig).

A. Activiteiten en prestaties

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het resultaat.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Premies en bijdragen	7.043.572	6.512.429
Wijziging voorziening voor lopende risico's	173.224	94.482
Toegerekende opbrengst beleggingen	-741	1.080
Overige technische baten eigen rekening	0	0
Uitkering ziektekosten	-6.869.582	-6.606.128
Bedrijfskosten	-141.902	-136.892
Overige technische lasten eigen rekening	-5.160	-2.076
Verzekeringstechnisch resultaat	199.411	-137.105
Beleggingsopbrengsten	-13.637	26.475
Toegerekende beleggingsopbrengsten	741	-1.080
Totaal financieel resultaat	186.515	-111.710

Tabel 11 Verkorte opstelling resultaat

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Hieronder wordt inzicht gegeven in de belangrijkste waarderings – en rubriceringsverschillen tussen Solvency II en de jaarrekening.

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Immateriële activa	8.035		-8.035	0	0
Materiële vaste activa voor eigen gebruik	19.789		-2.791	16.998	18.176
Beleggingen	2.172.709	-5.927		2.166.782	2.368.356
Leningen en hypotheek	0	5.784		5.784	5.533
Vorderingen uit hoofde van verzekeringen	94.662			94.662	107.694
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	1.473.681	660.524	10.373	2.144.578	2.127.316
Geldmiddelen en kasequivalenten	111.089	-126		110.963	155.737
Overige bezittingen	23.449			23.449	17.675
Totaal activa	3.903.414	660.255	-453	4.563.216	4.800.488

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Technische voorzieningen	1.508.938	768.162	91.184	2.368.284	2.681.659
Pensioenuitkeringsverplichtingen	53.434			53.434	57.031
Schulden uit hoofde van verzekeringen	243.663			243.663	313.775
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	72.727			72.727	63.440
Overige verplichtingen	149.524	-107.907		41.617	68.733
Totaal verplichtingen	2.028.286	660.255	91.184	2.779.726	3.184.638
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	1.875.128		-91.637	1.783.491	1.615.850
Totaal passiva	3.903.414	660.255	-453	4.563.216	4.800.488

Tabel 12 Opbouw van de Solvency II waarde vanuit de jaarrekening

E. Kapitaalbeheer

Eigen vermogen

Onderstaande tabellen geven inzicht in het eigen vermogen onder Solvency II.

	2018	2017
Eigen vermogen statutaire jaarrekening	1.875.128	1.688.613
Immateriële activa	-8.035	
Materiële vaste activa voor eigen gebruik	-2.791	-2.632
Prudentie	10.373	22.369
Waarderingsverschil technische voorziening	-91.184	-92.500
Eigen vermogen Solvency II	1.783.491	1.615.850

Tabel 13 Verschil eigen vermogen Solvency II versus eigen vermogen jaarrekening

	2018	2017
Eigen vermogen Solvency II	1.783.491	1.615.850
Reconciliatiereserve	1.783.491	1.615.850
Deel dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II	-6.784	-6.186
In aanmerking komend eigen vermogen Solvency II	1.776.706	1.609.663

Tabel 14 In aanmerking komend eigen vermogen huidig jaar ten opzichte van vorig jaar

Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Risicocategorie	2018	2017
Marktrisico	139.937	164.816
Tegenpartijkredietrisico	54.419	58.693
Verzekeringstechnisch risico	803.472	810.523
Diversificatievoordeel	-131.804	-149.174
BSCR	866.024	884.858
Operationeel risico	211.333	195.398
SCR	1.077.357	1.080.256
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen onder Solvency II	1.776.706	1.609.663
Solvabiliteitsratio	165%	149%
MCR	438.482	428.237

Tabel 15 Overzicht van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Bijlage B OWM CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A.

In deze bijlage zijn de toelichtingen opgenomen die specifiek zijn voor OWM CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A.

A. Activiteiten en prestaties

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het resultaat.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Premies en bijdragen	697.426	673.193
Wijziging voorziening voor lopende risico's	4.213	13.791
Toegerekende opbrengst beleggingen	115	665
Uitkering ziektekosten	-650.189	-649.901
Bedrijfskosten	-31.976	-33.121
Verzekeringstechnisch resultaat	19.589	4.627
Beleggingsopbrengsten	-66.361	-27.777
Interest voorziening RVVZ	-19	-33
Toegerekende beleggingsopbrengsten	-115	-665
Totaal financieel resultaat	-46.905	-23.848

Tabel 16 Verkorte opstelling resultaat

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Hieronder wordt inzicht gegeven in de belangrijkste waarderings – en rubriceringsverschillen tussen Solvency II en de jaarrekening.

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Beleggingen	702.022	-10.139	-21.042	670.841	741.821
Leningen en hypotheek	0	10.073	5.196	15.269	16.245
Vorderingen uit hoofde van verzekeringen	8.881			8.881	8.990
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	19.720			19.720	14.614
Geldmiddelen en kasequivalenten	337	27		364	536
Totaal activa	730.960	-39	-15.846	715.075	782.206

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Technische voorzieningen	40.601	21.520	-4.646	57.475	84.017
Pensioen- en overige niet-technische voorzieningen	1.175			1.175	2.554
Schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs	3.361			3.361	3.344
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	2.696			2.696	5.743
Overige verplichtingen	21.559	-21.559		0	0
Totaal verplichtingen	69.392	-39	-4.646	64.707	95.658
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	661.568		-11.200	650.368	686.548
Totaal passiva	730.960	-39	-15.846	715.075	782.206

Tabel 17 Opbouw van de Solvency II waarde vanuit de jaarrekening

Entiteit specifieke verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De herwaardering van de balanspost 'Beleggingen' betreft het verschil in eigen vermogen van de deelnemingen onder de jaarrekening- en Solvency II waardering.

E. Kapitaalbeheer

Eigen vermogen

Onderstaande tabellen geven inzicht in het eigen vermogen onder Solvency II.

	2018	2017
Eigen vermogen statutaire jaarrekening	661.568	708.356
Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)	885	517
Deelnemingen	-21.927	-17.821
Leningen	5.196	4.212
Waarderingsverschil technische voorziening	4.646	-8.716
Eigen vermogen Solvency II	650.368	686.548

Tabel 18 Verschil eigen vermogen Solvency II versus eigen vermogen jaarrekening

	2018	2017
Eigen vermogen Solvency II	650.368	686.548
Reconciliatiereserve	650.368	686.548
In aanmerking komend eigen vermogen Solvency II	650.368	686.548

Tabel 19 In aanmerking komend eigen vermogen huidig jaar ten opzichte van vorig jaar

Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Risicocategorie	2018	2017
Marktrisico	110.332	114.385
Tegenpartijkredietrisico	5.392	4.931
Verzekeringstechnisch risico	107.799	108.598
Diversificatievoordeel	-49.288	-49.974
BSCR	174.235	177.940
Operationeel risico	20.923	20.196
SCR	195.158	198.136
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen onder Solvency II	650.368	686.548
Solvabiliteitsratio	333%	347%
MCR	48.789	49.534

Tabel 20 Overzicht van het solvabiliteitskapitaalvereiste

SCR berekening op basis van consolidatie

Aanvullend wordt een berekening gemaakt van de wettelijke solvabiliteit op basis van consolidatie. Door te consolideren wordt het extra gearing effect in deze methode geneutraliseerd. Deze SCR bedraagt 467 miljoen euro (2017: 466 miljoen euro). De solvabiliteitsratio op basis van consolidatie ultimo 2018 bedraagt 139% (2017: 147%).

Materiële gebeurtenissen

In 2018 heeft OWM CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A. 70 miljoen euro aan agio gestort bij Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V. ter versterking van de kapitaalspositie van Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.

Bijlage C Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.

In deze bijlage zijn de toelichtingen opgenomen die specifiek zijn voor Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V.

A. Activiteiten en prestaties

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het resultaat.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Premies en bijdragen	684.165	670.687
Wijziging voorziening voor lopende risico's	9.439	27.793
Toegerekende opbrengst beleggingen	-473	307
Uitkering ziektekosten	-663.732	-677.493
Bedrijfskosten	-57.809	-58.768
Verzekeringstechnisch resultaat	-28.410	-37.474
Beleggingsopbrengsten	-39.296	5.117
Toegerekende beleggingsopbrengsten	473	-307
Totaal financieel resultaat	-67.233	-32.664

Tabel 21 Verkorte opstelling resultaat

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Hieronder wordt inzicht gegeven in de belangrijkste waarderings – en rubriceringsverschillen tussen Solvency II en de jaarrekening.

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Beleggingen	469.101	-39	-15.287	453.775	480.630
Vorderingen uit hoofde van verzekeringen	8.545			8.545	8.472
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vordering uit hoofde van verzekering)	126.862	51.411	1.588	179.861	171.036
Geldmiddelen en kasequivalenten	65			65	158
Totaal activa	604.573	51.372	-13.699	642.246	660.296

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Technische voorzieningen	166.771	66.607	8.229	241.606	258.006
Schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs	0			0	
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	1.749			1.749	2.060
Overige verplichtingen	15.235	-15.235		0	-
Totaal verplichtingen	183.755	51.372	8.229	243.355	260.066
Overschot van activa t.o.v. verplichtingen	420.819		-21.928	398.891	400.230
Totaal passiva	604.573	51.372	-13.699	642.246	660.296

Tabel 22 Opbouw van de Solvency II waarde vanuit de jaarrekening

Entiteit specifieke verschillen in rubricering en waardering ten opzichte van de jaarrekening

De herwaardering van de balanspost 'Beleggingen' betreft het verschil in eigen vermogen van de deelnemingen onder de jaarrekening- en Solvency II waardering.

E. Kapitaalbeheer

Eigen vermogen

Onderstaande tabellen geven inzicht in het eigen vermogen onder Solvency II.

	2018	2017
Eigen vermogen statutaire jaarrekening	420.819	418.052
Deelnemingen	-15.287	-12.901
Prudentie	1.588	3.360
Waarderingsverschil technische voorziening	-8.229	-8.281
Eigen vermogen Solvency II	398.891	400.230

Tabel 23 Verschil eigen vermogen Solvency II versus eigen vermogen jaarrekening

	2018	2017
Eigen vermogen Solvency II	398.891	400.230
Aandelenkapitaal	32.965	32.965
Agioreserve	534.143	464.143
Reconcilliatiereserve	-168.217	-96.878
In aanmerking komend eigen vermogen Solvency II	398.891	400.230

Tabel 24 In aanmerking komend eigen vermogen huidig jaar ten opzichte van vorig jaar

Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Risicocategorie	2018	2017
Marktrisico	72.901	81.749
Tegenpartijkredietrisico	5.304	3.713
Verzekeringstechnisch risico	75.768	75.691
Diversificatievoordeel	-34.644	-35.408
BSCR	119.329	125.745
Operationeel risico	19.533	19.121
SCR	138.862	144.866
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen onder Solvency II	398.891	400.230
Solvabiliteitsratio	287%	276%
MCR	41.598	41.719

Tabel 25 Overzicht van het solvabiliteitskapitaalvereiste

SCR berekening op basis van consolidatie

Aanvullend wordt een berekening gemaakt van de wettelijke solvabiliteit op basis van consolidatie. Door te consolideren wordt het extra gearing effect in deze methode geneutraliseerd. Deze SCR bedraagt 331 miljoen euro (2017: 328 miljoen euro). De solvabiliteitsratio op basis van consolidatie ultimo 2018 bedraagt 121% (2017: 122%).

Materiële gebeurtenissen

In 2018 heeft OWM CZ groep Aanvullende verzekering Zorgverzekeraar U.A. 70 miljoen euro aan agio gestort bij Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V. ter versterking van de kapitaalspositie.

In februari 2019 is besloten door Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V. een agiostorting te doen bij OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V. van 40 miljoen euro ter versterking van de aanwezige solvabiliteit. Middels deze transactie wordt actief uitvoering gegeven aan en gehandeld conform het kapitaalbeleid om het kapitaal van de juridische entiteiten boven de wettelijke vereiste solvabiliteitsratio te houden.

Bijlage D OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V.

In deze bijlage zijn de toelichtingen opgenomen die specifiek zijn voor OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V.

A. Activiteiten en prestaties

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het resultaat.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Premies en bijdragen	1.246.686	1.143.111
Wijziging voorziening voor lopende risico's	-4.124	48.043
Toegerekende opbrengst beleggingen	-183	-271
Uitkering ziektekosten	-1.174.194	-1.074.077
Bedrijfskosten	-95.497	-94.183
Verzekeringstechnisch resultaat	-27.312	22.623
Beleggingsopbrengsten	-2.387	3.786
Toegerekende beleggingsopbrengsten	183	271
Totaal financieel resultaat	-29.516	26.680

Tabel 26 Verkorte opstelling resultaat

D Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Hieronder wordt inzicht gegeven in de belangrijkste waarderings – en rubriceringsverschillen tussen Solvency II en de jaarrekening.

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Beleggingen	302.526	-14		302.512	332.050
Vorderingen uit hoofde van verzekeringen	16.473			16.473	14.311
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vordering uit hoofde van verzekeringen)	196.763	80.119	2.440	279.322	286.130
Geldmiddelen en kasequivalenten	61			61	464
Totaal activa	515.822	80.105	2.440	598.367	632.956

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Technische voorzieningen	273.217	117.424	14.738	405.379	408.011
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	3.137			3.137	3.457
Overige verplichtingen	37.319	-37.319		0	0
Totaal verplichtingen	313.673	80.105	14.738	408.516	411.469
Overschot van activa t.o.v. verplichtingen	202.149	0	-12.298	189.851	221.487
Totaal passiva	515.822	80.105	2.440	598.367	632.956

Tabel 27 Opbouw van de Solvency II waarde vanuit de jaarrekening

E. Kapitaalbeheer

Eigen vermogen

Onderstaande tabellen geven inzicht in het eigen vermogen onder Solvency II.

	2018	2017
Eigen vermogen statutaire jaarrekening	202.149	231.664
Prudentie	2.440	3.313
Waarderingsverschil technische voorziening	-14.738	-13.490
Eigen vermogen Solvency II	189.851	221.487

Tabel 28 Verschil eigen vermogen Solvency II versus eigen vermogen jaarrekening

	2018	2017
Eigen vermogen Solvency II	189.851	221.487
Aandelenkapitaal	4.538	4.538
Agioreserve	74.422	74.422
Reconciliatiereserve	110.891	142.527
In aanmerking komend eigen vermogen Solvency II	189.851	221.487

Tabel 29 In aanmerking komend eigen vermogen huidig jaar ten opzichte van vorig jaar

Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Risicocategorie	2018	2017
Marktrisico	21.648	25.799
Tegenpartijkredietrisico	4.951	6.663
Verzekeringstechnisch risico	141.947	137.295
Diversificatievoordeel	-18.268	-21.858
BSCR	150.278	147.900
Operationeel risico	35.844	32.801
SCR	186.122	180.701
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen onder Solvency II	189.851	221.487
Solvabiliteitsratio	102%	123%
MCR	74.538	69.919

Tabel 30 Overzicht van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Materiële gebeurtenissen

In februari 2019 is besloten door Centrale Ziektekostenverzekering NZV N.V. een agiostorting te doen bij OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V. van 40 miljoen euro ter versterking van de aanwezige solvabiliteit. Middels deze transactie wordt actief uitvoering gegeven aan en gehandeld conform het kapitaalbeleid om het kapitaal van de juridische entiteiten boven de wettelijke vereiste solvabiliteitsratio te houden.

Bijlage E OHRA Zorgverzekeringen N.V.

In deze bijlage zijn de toelichtingen opgenomen die specifiek zijn voor OHRA Zorgverzekeringen N.V.

A. Activiteiten en prestaties

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het resultaat.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Premies en bijdragen	326.064	317.549
Wijziging voorziening voor lopende risico's	-4.112	-6.582
Toegerekende opbrengst beleggingen	-173	-147
Overige technische baten eigen rekening	0	0
Uitkering ziektekosten	-318.207	-323.774
Bedrijfskosten	-11.949	-12.309
Verzekeringstechnisch resultaat	-8.377	-25.263
Beleggingsopbrengsten	-1.033	1.545
Toegerekende beleggingsopbrengsten	173	147
Totaal financieel resultaat	-9.237	-23.571

Tabel 31 Verkorte opstelling resultaat

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Hieronder wordt inzicht gegeven in de belangrijkste waarderings – en rubriceringsverschillen tussen Solvency II en de jaarrekening.

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Beleggingen	154.979	-18		154.961	172.524
Vorderingen uit hoofde van verzekeringen	4.095			4.095	5.934
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vordering uit hoofde van verzekeringen)	67.287	31.221	1.169	99.677	107.342
Geldmiddelen en kasequivalenten	113	-1		112	3
Totaal activa	226.474	31.202	1.169	258.845	285.802

	Jaarrekening	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II 2018	Solvency II 2017
Technische voorzieningen	85.137	33.482	4.158	122.777	140.202
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	219			219	249
Overige verplichtingen	2.280	-2.280		0	-
Totaal verplichtingen	87.636	31.202	4.158	122.996	140.451
Overschot van activa t.o.v. verplichtingen	138.838		-2.989	135.849	145.351
Totaal passiva	226.474	31.202	1.169	258.845	285.802

Tabel 32 Opbouw van de Solvency II waarde vanuit de jaarrekening

E. Kapitaalbeheer

Eigen vermogen

Onderstaande tabellen geven inzicht in het eigen vermogen onder Solvency II.

	2018	2017
Eigen vermogen statutaire jaarrekening	138.838	148.075
Prudentie	1.169	1.615
Waarderingsverschil technische voorziening	-4.158	-4.338
Eigen vermogen Solvency II	135.849	145.351

Tabel 33 Verschil eigen vermogen Solvency II versus eigen vermogen jaarrekening

	2018	2017
Eigen vermogen Solvency II	135.849	145.351
Aandelenkapitaal	50	50
Agioreserve	51.000	51.000
Reconciliatiereserve	84.799	94.301
In aanmerking komend eigen vermogen Solvency II	135.849	145.351

Tabel 34 In aanmerking komend eigen vermogen huidig jaar ten opzichte van vorig jaar

Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Risicocategorie	2018	2017
Marktrisico	9.255	10.885
Tegenpartijkredietrisico	1.494	1.751
Verzekeringstechnisch risico	36.103	38.123
Diversificatievoordeel	-6.949	-8.035
BSCR	39.903	42.724
Operationeel risico	9.681	9.427
SCR	49.584	52.151
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen onder Solvency II	135.849	145.351
Solvabiliteitsratio	274%	279%
MCR	20.761	21.175

Tabel 35 Overzicht van het solvabiliteitskapitaalvereiste